

2018

DIPLOMSKA NALOGA
DIPLOMSKA NALOGA

ALEŠ STOPAR

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

DIPLOMSKA NALOGA

ALEŠ STOPAR

KOPER, 2018

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Diplomska naloga

AKTUALNE PONUDBE FINANCIRANJA MALIH
IN SREDNJE VELIKIH PODJETIJ

Aleš Stopar

Koper, 2018

Mentor: izr. prof. dr. Igor Stubej

POVZETEK

Mala in srednje velika podjetja, ki so gonilna sila evropskega gospodarstva, so se od nekdaj soočala s težavami pridobivanja finančnih sredstev. Veliko takih podjetij se je že v razvojni fazi znašlo v finančnih težavah in mnoga so zaradi tega propadla. V Evropski uniji se tega problema zavedajo, zato skušajo z različnimi programi razdeljevanja zagonskega kapitala, ugodnih kreditov in bančnih garancij pomagati MSP pri njihovem obstoju in razvoju. Na podlagi teh dejstev predstavljamo ponudbo virov financiranja v Sloveniji in analiziramo pridobivanje evropskih sredstev preko Slovenskega podjetniškega sklada.

Ključne besede: mala in srednje velika podjetja, financiranje podjetij, strošek in struktura kapitala, ponudba financiranja v Sloveniji, Srednjeevropski sklad skladov, Slovenski podjetniški sklad, Slovenska investicijska banka, Evropski investicijski sklad.

SUMMARY

Small and medium-sized enterprises, which are the driving force of the European economy, have always faced difficulties in obtaining financial resources. Many such companies have been in financial difficulties during the development phase and many have failed. In the European Union, they are aware of this problem, and they are trying to help SME in their existence and development through various programs of distribution of startup capital, favorable loans and bank guarantees. Based on these facts, we present the financing sources offer in Slovenia and analyze the acquisition of European funds through the Slovenian Enterprise Fund.

Key words: small and medium-sized enterprises, financing of companies, cost and structure of capital, financing offer in Slovenia, Central Europe Found of Funds, Slovenian Enterprise Fund, Slovenian Investment Bank, European Investment Fund.

UDK: 336:334.012.61(043.2)

VSEBINA

1	Uvod.....	1
1.1	Namen in cilji diplomske naloge	1
1.2	Predvidene metode za doseganje ciljev diplomske naloge.....	2
1.3	Pričakovani rezultati in omejitve pri obravnavi problema.....	3
2	Financiranje podjetij	4
2.1	Potrebe po financiranju podjetij.....	4
2.2	Lastniški kapital.....	5
2.3	Dolžniški kapital.....	6
2.3.1	Kratkoročni dolžniški kapital.....	6
2.3.2	Dolgoročni dolžniški kapital.....	7
3	Strošek in struktura kapitala	8
3.1	Strošek lastniškega kapitala	8
3.2	Strošek dolžniškega kapitala.....	8
3.3	Tehtani povprečni strošek kapitala	9
4	Aktualna ponudba virov financiranja za mala in srednje velika podjetja v Sloveniji.....	12
4.1	Lastniški viri financiranja	12
4.1.1	Lastni kapital.....	12
4.1.2	Delniški kapital	12
4.1.3	Formalni tvegani kapital	13
4.1.4	Neformalni tvegani kapital	14
4.1.5	Skladi tveganega kapitala	14
4.1.6	Poslovni angeli.....	14
4.1.7	Množično financiranje	15
4.2	Dolžniški viri financiranja	16
4.2.1	Financiranje iz Srednjeevropskega sklada skladov.....	16
4.2.2	Financiranje preko Slovenskega podjetniškega sklada.....	17
4.2.3	Financiranje preko Slovenske izvozne in razvojne banke	23
4.2.4	Financiranje startup podjetij	29
4.2.5	Financiranje preko bank.....	30
4.3	Analiza virov financiranja	32
4.3.1	Analiza financiranja slovenskih malih in srednje velikih podjetij iz skladov EU v obdobju 2008–2017.....	34

4.3.2	Analiza skupnih pridobljenih sredstev iz EU na letni ravni in ugotavljanje stanja v letu 2017	40
4.4	Ugotovitve	42
5	Sklep	43
	Literatura	45
	Priloge.....	49

SLIKE

Slika 1:	Vrednosti investicij, zneska odobrenih kreditov in zneska odobrenih garancij v mio. EUR/leto.....	35
Slika 2:	Število odobrenih vlog/leto	35
Slika 3:	Višina subvencij na letni ravni	36
Slika 4:	Število odobrenih vlog za subvencije v letih 2008–2017	36
Slika 5:	Višine zneskov za subvencije za nakup nove tehnološke opreme v letih 2008–2013	37
Slika 6:	Število odobrenih vlog P4 (A) za subvencije za nakup nove tehnološke opreme v letih 2008–2013.....	37
Slika 7:	Višina odobrenih mikrokreditov za mikro in mala podjetja v letih 2013–2017	38
Slika 8:	Število odobrenih vlog za mikrokredite za mikro in mala podjetja v letih 2013–2017	38
Slika 9:	Vsote lastniških vložkov SK50 in SK75 v podjetja v letih 2014–2017.....	39
Slika 10:	Število odobrenih vlog za lastniški vložek SK50 in SK75 v podjetja v letih 2014–2017.....	39
Slika 11:	Lastniški vložki SK50 in SK75 v podjetja v letih 2014–2017.....	40
Slika 12:	Število odobrenih vlog za lastniški vložek SK50 in SK75 v podjetja v letih 2014–2017.....	40
Slika 13:	Višine posameznih pomoči v letih 2008–2017	41
Slika 14:	Vsota pomoči v letih 2008–2017	41
Slika 15:	Odobrene vloge v letih 2008–2017	42
Slika 16:	Povprečni znesek na odobreno vlogo v letih 2008–2017.....	42

PREGLEDNICE

Preglednica 1:	Zagonske spodbude za mlada podjetja (do 5 let)	18
Preglednica 2:	Semenski kapital za mlada podjetja (do 5 let).....	19
Preglednica 3:	Tvegani kapital za mlada podjetja (do 5 let)	20
Preglednica 4:	Mikrokrediti in garancije za mlada podjetja (do 5 let) in podjetja MSP 5+ (nad 5 let)	21
Preglednica 5:	Odobrene vloge P1 (A, B, C, TIP, plus) – garancije Sklada za bančne kredite s subvencijo obrestne mere	51
Preglednica 6:	Odobrene vloge P2 (A, B, C, D, L, R) – subvencije za zagon inovativnih podjetij.....	51
Preglednica 7:	Odobrene vloge P4 (A) – subvencije za nakup nove tehnološke opreme.....	51

Preglednica 8: Odobrene vloge P7 (P7 sop + P7R) – mikrokrediti za mikro in mala podjetja	52
Preglednica 9: Odobrene vloge SK50 in SK75 – semenski kapital – konvertibilno posojilo za zagon inovativnih podjetij	52
Preglednica 10: Odobrene vloge SK200 – semenski kapital – lastniški vstop za rast inovativnih podjetij	52
Preglednica 11: Vsote vseh pomoči na letni ravni	53
Preglednica 12: Skupno število odobrenih vlog v posameznem letu in višina pomoči	53

KRAJŠAVE

AECM	angl. <i>European Association of Guarantee Institutions</i> , Evropsko združenje garancijskih shem
BANC	angl. <i>Business Angels Network Catalunya</i> , Mreža poslovnih angelov Katalonije
BCN BA	angl. <i>Barcelona Business Angels</i> , Barcelonski poslovni angeli
CAPM	angl. <i>capital asset pricing model</i> , model določanja cen dolgoročnih naložb
CEE	angl. <i>Central and Eastern Europe</i> , Centralna in Vzhodna Evropa
CEFoF	angl. <i>Central Europe Fund of Funds</i> , Srednjeevropski sklad skladov
ČMZRB	češ. <i>Češkomoravská záruční a rozvojová banka</i> , Češko-Moravska banka za jamstvo in razvoj
DDV	davek na dodano vrednost
d. n. o.	družba z neomejeno odgovornostjo
d. o. o.	družba z omejeno odgovornostjo
DTK	družbe tveganega kapitala
EBAN	angl. <i>European Business Association</i> , Evropsko poslovno združenje
EIB	angl. <i>European Investment bank</i> , Evropska investicijska banka
EKP	evropska kohezijska politika
EU	Evropska unija
GBP	angl. <i>green bond principles</i> , načela zelene obveznice
ICO	angl. <i>initial coin offering</i> , prva javna ponudba kriptožetonov
IIB	angl. <i>International Investment Bank</i> , Mednarodna investicijska banka
k. d.	kapitalska družba
KfW	nem. <i>Kreditanstalt für Wiederaufbau</i> , Nemška nacionalna banka
Mid-Cap	srednje velika kapitalska podjetja
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MSP	mala in srednje velika podjetja
NKBM	Nova kreditna banka Maribor
OeEB	nem. <i>Oesterreichische Entwicklungsbank Ag</i> , Avstrijska razvojna banka
P2L	Spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa
P2R	Spodbude za zagon podjetij v problemskih regijah
SK75	Semenski kapital – konvertibilno posojilo za zagon inovativnih podjetij v višini 75.000 EUR
SK200	Semenski kapital – lastniški vstop za rast inovativnih podjetij v višini 200.000 EUR
s. p.	samostojni podjetnik
SID Banka	Slovenska izvozna in razvojna banka

SME	angl. <i>small and medium enterprises</i> , mala in srednje velika podjetja
SPS	Slovenski podjetniški sklad
WACC	angl. <i>weighted average cost of capital</i> , tehtano povprečje stroška kapitala
ZDTK	Zakon o družbah tveganega kapitala
ZGD	Zakon o gospodarskih družbah

1 UVOD

Mala in srednje velika podjetja (MSP) so v preteklosti imela veliko težav s pridobivanjem finančnih sredstev za nemoteno poslovanje. Veliko novoustanovljenih podjetij je hitro zašlo v finančne težave, katerih rezultat so bili najpogosteje stečajni in zaprtja podjetij, za katerimi so ostali neporavnani dolgovi in obveznosti do dobaviteljev in strank.

Ahačič (2017) navaja, da so na skupščini evropskih malih in srednje velikih podjetij (SME Assembly), ki je ob koncu leta 2017 potekala v prestolnici Estonije Talinu, ugotovili, da so mala in srednje velika podjetja temelj evropskega gospodarstva. Skupščina je namreč srečanje med podjetniki in določevalci, ki vplivajo na poslovno okolje teh podjetij na evropski in nacionalni ravni. Po Priporočilu Komisije z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednje velikih podjetij (*Uradni list EU L*, št. 124 z dne 20. 5. 2003, str. 36–41) med mala in srednje velika podjetja spadajo vsa podjetja z do 249 zaposlenimi. V nefinančnem sektorju, torej proizvodnem in storitvenem, je takih v Evropski uniji 99,8 %, od tega je 93 % mikro podjetij, v katerih je največ devet zaposlenih. Evropska komisija v poročilu, ki je bil predstavljen na skupščini, ugotavlja, da je bilo leta 2016 v malih in srednje velikih podjetjih zaposlenih 93 milijonov ljudi, kar je 67 % vse delovne sile v nefinančnem sektorju (European Commission 2017).

Na podlagi ugotovitev na konferenci v Talinu (Ahačič 2017) je Evropska komisija sklenila, da bo v obdobju od leta 2017 do 2021 podprla izobraževanje kvalificirane delovne sile in vplivala na izboljšavo pogojev financiranja za mala in srednje velika podjetja, še posebej dostop do alternativnih virov financiranja.

Na podlagi pomena obstoja malih in srednje velikih podjetij za državo in Evropsko unijo ter *Poročila Odbora za ekonomske in monetarne zadeve z dne 8. januarja 2013 o boljšem dostopu do finančnih sredstev za mala in srednja podjetja (2012/2134(INI))* smo se odločili analizirati aktualne možnosti in načine financiranja malih in srednje velikih podjetij.

1.1 Namen in cilji diplomske naloge

V preteklem obdobju je veliko malih in srednje velikih podjetij propadlo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev za poplačilo dolgov, nabavo materiala, plačilo delovne sile in vlaganja v razvoj in napredek. Dostop do dolžniških finančnih virov z najemom bančnih kreditov je bil edini način, ki pa je bil pogojen s pozitivnim denarnim tokom podjetja v obdobju najmanj enega leta pred oddajo vloge za pridobitev kredita.

V diplomski nalogi so predstavljeni lastniško in dolžniško financiranje malih in srednje velikih podjetij, analiza ponudbe lastniških in dolžniških virov financiranja v Sloveniji ter ugotovitve, ali je pridobivanje finančnih sredstev malih in srednje velikih podjetij iz EU skladov v porastu ali pada.

Cilji diplomske naloge so:

- opredeliti potrebe po financiranju malih in srednje velikih podjetij,
- prikazati vire financiranja malih in srednje velikih podjetij v Sloveniji,
- ugotoviti, ali je na podlagi sklepa Evropske komisije, da bo v obdobju od leta 2017 do 2021 izboljšala pridobivanje finančnih sredstev za mala in srednje velika podjetja, že opaziti spremembe in kakšne so.

1.2 Predvidene metode za doseganje ciljev diplomske naloge

Teoretični del naloge smo napisali na osnovi sekundarnih virov, to je prebrane literature in informacij, pridobljenih iz raznih strokovnih člankov in preko spleta. Vse podatke smo sestavili v smiselno celoto, ugotovitve med seboj primerjali in analizirali ter podali svoje mnenje.

Kot sekundarni vir podatkov smo uporabili na spletni strani Slovenskega podjetniškega sklada objavljen seznam prejemnikov sredstev s podatki o odobrenih vlogah za pridobitev finančnih sredstev, garancij in spodbud s pomočjo Evropske komisije, Evropskega investicijskega sklada in Evropskega združenja garancijskih shem (European Mutual Guarantee Association – AECM).

V nalogi smo najprej obrazložili načine financiranja podjetij ter potrebe po kapitalu ter kakšne oblike kapitala obstajajo. Nadalje smo opredelili in raziskali možne vire financiranja malih in srednje velikih podjetij v Sloveniji ter analizirali vsa odobrene pomoči financiranja teh podjetij preko Slovenskega podjetniškega sklada v sodelovanju z EU.

Na podlagi *Poročila Odbora za ekonomske in monetarne zadeve z dne 8. januarja 2013 o boljšem dostopu do finančnih sredstev za mala in srednja podjetja (2012/2134(INI))* smo s pomočjo podatkov na spletni strani Slovenskega podjetniškega sklada (podjetniskisklad.si) ugotovili, kakšno je gibanje pridobivanja teh finančnih sredstev v Sloveniji.

Podatke smo ločili po posameznih letih, da smo lahko ugotovili, ali je koriščenje sredstev EU pri slovenskih podjetjih v porastu ali pada. Analizirali smo tudi višino pridobljenih sredstev, delež iz EU skladov in delež iz lastnih virov.

Zbrane podatke smo analizirali po letih, jih tabelarično in slikovno predstavili ter podali svoje ugotovitve glede gibanja ponudb financiranja iz skladov EU v obdobju od leta 2008 do leta 2017.

1.3 Pričakovani rezultati in omejitve pri obravnavi problema

Menimo, da smo s predstavljenimi podatki prikazali realno ponudbo financiranja malih in srednje velikih podjetij v Sloveniji ter omogočili lažje odločanje pri izbiri najprimernejšega načina financiranja.

Pri obravnavi problema s pomočjo sekundarnih virov smo ponekod naleteli na težave zaradi pomanjkljivih podatkov. V takih primerih smo rezultate prikazali v okrnjeni obliki, vendar se kljub temu da iz grafičnih prikazov razbrati zniževanje ali naraščanje ponudb. Poleg tega smo ugotovili, da so programi Slovenske izvozne in razvojne banke, kljub temu da je posrednik ponudb financiranja malih in srednje velikih podjetij preko programov Slovenskega podjetniškega sklada, nekoliko drugačni od programov, predstavljenih na spletni strani Slovenskega podjetniškega sklada. Razlogov za razlike v ponudbah nismo uspeli ugotoviti.

2 FINANCIRANJE PODJETIJ

Lastniki ustanovljajo in razvijajo nova podjetja zaradi potreb ljudi in trga, ki išče nove proizvode in storitve, ki bi bili boljši, naprednejši in cenejši od obstoječih. Pri ustanavljanju in zagonu novih podjetij sta pomembna predvsem vizija ustanovitelja in poslanstvo podjetja. Ustanovitelj mora zaznati na trgu priložnost, jo oceniti in ugotoviti, ali bo s svojo idejo lahko konkurenčen in zanimiv na trgu. Analizirati mora, ali bo ustvaril dovolj velik pozitiven denarni tok, da bo zadostoval za poplačilo vseh stroškov financiranja in proizvodnje ter davkov. Poleg tega morajo podjetju ostati še sredstva, namenjena za varnost, finančno neodvisnost in razvoj novih proizvodov. Seveda pa do vsega tega ne moremo priti brez začetnega financiranja in kasneje pozitivnega denarnega toka. Ravno iz tega razloga predstavljamo vse obstoječe načine financiranja malih in srednje velikih podjetij v Sloveniji, ki bodo v pomoč podjetjem pri iskanju primernih virov financiranja.

2.1 Potrebe po financiranju podjetij

Z zakonodajnega vidika v Sloveniji za odprtje statusa samostojni podjetnik (s. p.) in nekaterih vrst podjetij, kot sta družba z neomejeno odgovornostjo (d. n. o.) in komanditna družba (k. d.), ni treba imeti minimalnega osebnega kapitala oz. ni določen. Po drugi strani je za odprtje družbe z omejeno odgovornostjo (d. o. o.) treba vplačati minimalni ustanovni kapital, ki je lahko v denarju ali v stvarnem vložku (to je v nepremičninah, premičninah, pravicah ...), v vrednosti 7.500 EUR, za delniško družbo (d. d.) pa 25.000 EUR, z najnižjim nominalnim zneskom delnice 1 EUR. Za komanditno delniško družbo velja glede osnovnega kapitala podobno kot za delniško družbo (SPOT 2018). V vsakem primeru pa za zagon in delovanje podjetja potrebujemo določena sredstva, za katera je treba zagotoviti ustrezne finančne vire (Brealey in Myers 2001).

Pri ustanovitvi podjetja morajo pravne ali fizične osebe najprej zagotoviti lastniško financiranje. Šele ko podjetje že nekaj časa posluje, lahko praviloma dostopa do dolžniških virov financiranja. Če podjetje s poslovanjem ne ustvari dovolj lastnih finančnih virov za podpiranje rasti, se mora odločiti za dodatno lastniško in dolžniško financiranje. Pri lastniškem financiranju podjetje pridobi svež kapital s prodajo deleža v podjetju raznim skladom zasebnega, tveganega ali angelskega kapitala. Dobre strani lastniškega financiranja so te, da podjetje ne plačuje obrokov za odplačilo glavnice in obresti, ki bi jih za dolžniško financiranje, ostaja mu več denarja za vlaganje v širitev in razvoj ter v primeru stečaja mu ni treba vrniti vloženih sredstev. Slabe strani so, da vlagatelj pridobi pravico do soodločanja v podjetju in lahko zahteva izplačilo deleža dobička podjetja. V primeru, da pride do nestrinjanja med lastnikom in vlagatelji, mora včasih lastnik prodati svoj delež vlagateljem in tako ostane brez podjetja.

Če podjetje izbere dolžniško financiranje, ki je v EU bolj priljubljeno od lastniškega, je primorano odplačevati glavnico z obrestmi in je tako prikrajšano za del ustvarjenega

pozitivnega denarnega toka. Zaradi tega je omejeno pri širitvi in razvoju ter posledično manj konkurenčno na trgu. Nekatera podjetja ne uspejo odplačevati svojih dolgov in zaidejo v finančne težave. Zaradi velikih dolgov taka podjetja niso privlačna za nove vlagatelje, ker bi z nakupom deleža v podjetju prevzeli tudi sorazmerni del dolgov. Kolikor podjetju uspe odplačevati dolgove in se lahko počasi razvija in širi, pridejo do izraza dobre lastnosti dolžniškega financiranja, kot so popoln nadzor nad podjetjem in samostojno odločanje o poslovanju podjetja, prekinitev odnosa s posojilodajalcem po odplačilu svojih dolgov in možnost pridobivanja lastniških virov financiranja (Gorenjska banka 2017). Za nabavo dolgoročnih sredstev podjetja praviloma uporabljajo dolgoročne dolžniške vire. Kratkoročne dolžniške vire pa uporabljajo za zagotavljanje likvidnosti in nemotenega poslovanja, to je za nabavo materiala, poplačilo kratkoročnih terjatev, dolgov do države in drugih stroškov.

V naslednjih poglavjih so predstavljene oblike lastniškega in dolžniškega kapitala, njihove značilnosti ter dobre in slabe strani obeh vrst financiranja.

2.2 Lastniški kapital

Stubelj, Dolenc in Laporšek (2016, 44–48) opredeljujejo naslednje oblike in možnosti financiranj z lastniškim kapitalom:

- *Navadni lastniški kapital.* To je kapital, ki ga pri ustanovitvi kapitalne družbe (d. o. o., d. d.) vplačajo lastniki. Višino minimalnega osnovnega kapitala za d. o. o. in d. d. smo navedli že v poglavju 2.1. V bilanci stanja je zaveden kot vpoklicani kapital. Poleg navedenega je v bilanci stanja pod postavko »lastniški kapital« mogoče zaslediti še kapitalne rezerve, rezerve iz dobička, presežek iz prevrednotenja, preneseni čisti poslovni izid (dobiček/izguba iz prejšnjega poslovnega leta) in čisti poslovni izid tekočega leta.
- *Prednostni lastniški kapital oz. hibridno financiranje.* To je kapital, ki je pridobljen z izdajo prednostnih delnic. Za podjetje je to kapital, ki ga pridobi brez roka vračila, pogojeno pa je z izplačilom fiksnih dividend, ki so odvisne od uspešnosti poslovanja podjetja.¹ V primeru slabega poslovanja se izplačilo dividend ne izvede in se prenese v naslednje leto, vsekakor pa so dividende prednostnih delnic izplačane za vsa pretekla obdobja kumulativno, pred izplačilom dividend navadnim delničarjem.
- *Tvegani kapital.* To je oblika lastniškega financiranja, ki je namenjena predvsem za financiranje razvoja hitro rastočih podjetij in podjetij z novimi visokotehnološkimi idejami, ki obetajo dober donos in ki jih ne bi financiral nihče drug (Pfeil 2000, 15). Pri takih podjetjih je zaradi velikega tveganja dolžniško financiranje nemogoče. Tvegani kapital je lastniški vložek v podjetje s strani vlagatelja v začetni ali razširitveni fazi

¹ Glej tudi Berk, Lončarski in Zajc (2006, 84).

podjetja, s katerim želi vlagatelj v obdobju od pet do deset let na račun velike rasti in donosnosti podjetja zaslužiti s prodajo svojega deleža.

Poleg tega velja omeniti, da je po 9. členu Zakona o družbah tveganega kapitala (ZDTK, *Ur. l. RS*, št. 92/07 in 57/09) minimalna udeležba vlagatelja v družbo tveganega kapitala 50.000 EUR in mora biti vplačana v denarju.

Tvegani kapital je razdeljen na formalni in neformalni tvegani kapital. K formalnemu štejemo investicije raznih poklicnih naložbenikov in skladov tveganega kapitala (npr. javnih skladov, korporacijskih skladov, skladov investicijskih bank, državnih skladov). Skladi tveganega kapitala, ki so organizirani v družbah tveganega kapitala, zbirajo finančna sredstva od več različnih vlagateljev, kot so banke, zavarovalnice, pokojninski skladi, razna uspešna podjetja in druge organizirane skupine ali posamezniki.

V neformalni tvegani kapital spadajo finančna sredstva sorodnikov, znancev, drugih zasebnih vlagateljev in sredstva poslovnih angelov (slednji bodo podrobneje opisani v poglavju 4.1.6).

2.3 Dolžniški kapital

Dolžniški kapital predstavljajo izposojena finančna sredstva, ki jih je treba v določenem roku vrniti skupaj z obrestmi. Najpogostejši načini dolžniškega financiranja so najetje bančnega kredita, najetje hipotekarnega kredita, lizing, factoring, izdaja obveznic, financiranje iz Srednjeevropskega sklada skladov, iz Slovenskega podjetniškega sklada in Slovenske izvozne in razvojne banke. Prednost dolžniškega financiranja je v tem, da ohranimo lastništvo podjetja in pridobimo potrebna sredstva za nemoteno poslovanje in razvoj. Slabost takega financiranja pa je, da mora podjetje za pridobitev finančnih sredstev predstaviti bilance stanja in pozitiven denarni tok, ki je glavni pogoj za pridobitev posojila, in odplačevanje obrokov ne glede na to, ali podjetje posluje z dobičkom ali izgubo.

2.3.1 *Kratkoročni dolžniški kapital*

Sem spadajo kratkoročna posojila oz. krediti.² Glavna značilnost te oblike financiranja je, da je rok za povračilo glavnice z obrestmi od 30 dni do enega leta, odvisno od dogovora s posojilodajalcem. Možna višina posojila je odvisna od pozitivnega denarnega toka podjetja v določenem obdobju in je zgoraj omejena glede na plačilno sposobnost podjetja. Za najetje kratkoročnega dolžniškega posojila se podjetja odločijo predvsem, ko nastopijo likvidnostne težave zaradi povečanega obsega dela, zaradi zamude plačil in neplačnikov ter potrebe po razvoju in rasti. Najpogostejše oblike kratkoročnega financiranja, po katerih posegajo mala in

² K dolžniškemu kapitalu ne štejemo poslovne obveznosti, kot so obveznosti do dobaviteljev, ampak le dolžniške vire, ki imajo pogodbeno obveznost plačila obresti (Damodaran 2006).

srednje velika podjetja, so kratkoročni kredit, hipotekarni kredit, limit na tekočem računu, revolving kredit in faktoring, ki jih v večini primerov ponujajo banke, ter lizing in franšizing, ki pride v poštev pri nabavi delovnih sredstev in prostorov. Nekatera podjetja lahko za najem kratkoročnih kreditov pridobijo subvencionirane obrestne mere in garancije s strani države.

2.3.2 Dolgoročni dolžniški kapital

Dolgoročni dolžniški kapital podjetja pridobijo z namenom investiranja v razvoj in širitev podjetja, za prestrukturiranje, nakup zemljišč, zgradb, raznih strojev in naprav. Oblike dolgoročnega dolžniškega financiranja so investicijsko financiranje, dolgoročno financiranje obratnih sredstev, projektno financiranje, nepremičninsko financiranje, financiranje z izdajo obveznic in pri višjih zneskih financiranje s pomočjo sindiciranih kreditov, pri čemer se več bank med seboj organizira in dogovori o porazdelitvi tveganja za izposojena finančna sredstva. Pri dolgoročnih kreditih so roki odplačila običajno nad pet let in obrestna mera je zaradi skrbne ocene tveganja in zavarovanja običajno nižja kot pri najemu kratkoročnih posojil za financiranje obratnih sredstev.

3 STROŠEK IN STRUKTURA KAPITALA

Strošek kapitala je pomemben, saj je to minimalna donosnost, ki jo investitorji zahtevajo za tveganje, ki se mu izpostavljajo, da so pripravljene podjetju zagotoviti kapital za poslovanje (Stewart 1999).

Strošek kapitala je odvisen predvsem od zahtev vlagateljev in strukture kapitala. Vlagatelji zahtevajo donosnost, ki bi bila vsaj enaka drugi primerljivi investiciji, ki je bila v trenutku odločitve na razpolago na trgu. Vsako od podjetij ima svojo strukturo kapitala, ki se skozi čas spreminja. V začetni fazi imajo mala in srednje velika podjetja pretežno lastniško strukturo kapitala. Ko jim ta ne zadostuje več, pričnejo iskati poslovne partnerje z izdajo in prodajo navadnih ali prednostnih delnic ter posegati po dolžniškem kapitalu. Struktura kapitala se v tem primeru spremeni v lastniško-dolžniško. V tem primeru naletimo na vprašanja, kakšna je najprimernejša struktura kapitala in kolikšen je njegov strošek. Do odgovora na omenjeno vprašanje pridemo s pomočjo izračuna WACC (angl. *weighted average cost of capital*) – tehtanega povprečnega stroška kapitala, ki odraža trenutne stroške kapitala in ne preteklih. Struktura kapitala je optimalna v točki, ko je WACC najnižji in posledično sedanja vrednost pričakovanih čistih denarnih tokov podjetja in vrednost podjetja najvišja (Stubelj, Dolenc in Laporšek 2016).

3.1 Strošek lastniškega kapitala

Lastniški kapital delimo na trajni, osnovni in prisluženi kapital. Trajni kapital vložijo v podjetje lastniki s trajnim vplačilom, medtem ko je v delniški družbi ta kapital pridobljen s prodajo navadnih ali prednostnih delnic.

Prisluženi kapital je kapital, ustvarjen z neizplačanimi dobički in ustvarjenimi rezervami.

Lastniški kapital je najdražja oblika financiranja, saj se investitorji izpostavljajo največjemu tveganju in zaradi tega zahtevajo najvišjo donosnost (Brigham in Ehrhardt 2005, 313). Pri ugotavljanju stroškov lastniškega kapitala obstaja več različnih metod, ki zaradi različnih pristopov dajejo različne rezultate. Nekatere metode so bolj zanesljive pri izračunih stroškov v državah z daljšo zgodovino trga delnic, druge v večjih ekonomskih skupnostih, kjer je več medsebojno primerljivih podjetij, nekatere so primerne za manjše države z manj podjetji in manjšim delniškim trgom.

3.2 Strošek dolžniškega kapitala

K dolžniškemu kapitalu spadajo finančna sredstva, pridobljena z izdajo obveznic ali z najemom kredita, ki so lahko kratkoročna z rokom odplačila do enega leta, srednjeročna z rokom vračila do petih let in dolgoročna z dobo vračila deset in več let. Za dolžniški kapital je značilno, da je cena kapitala lahko že vnaprej določena, odplačuje se obročno in je strošek

obresti na izposojeni kapital priznan davčni odhodek (obrestni davčni ščit), kar za podjetje pomeni nižji strošek dolga po davkih.

Prednosti dolžniškega kapitala pred lastniškim so naslednje: je cenejši, ker plačane obresti znižujejo davčno osnovo za plačilo davka od dohodkov pravnih oseb, tveganje za posojilodajalce je manjše (v primeru stečaja se najprej poplača dolžnike, poleg tega so najeta posojila zavarovana), kar posledično pomeni nižjo zahtevano donosnost dolga, uporabimo ga za določen čas in v znesku kot ga potrebujemo, lastništvo ostane enako in s poplačilom zadnjega obroka je razmerje s posojilodajalcem prekinjeno.

Pri določanju stroškov dolga moramo upoštevati vse stroške, ki z dolgom nastanejo, ne le obresti. Pri posojilu npr. upoštevamo stroške odobritve, stroške vodenja in zavarovanja ter obresti in še morebitne druge s tem povezane stroške (Stubelj, Dolenc in Laporšek 2016; Glen 2005).

3.3 Tehtani povprečni strošek kapitala

Stubelj, Dolenc in Laporšek (2016, 128–132) omenjajo, da je s finančnega vidika kapital seštevek vseh virov vlagateljev za potrebe nemotnega poslovanja podjetja, ne glede na to, ali je lastniški ali dolžniški. Ravno zato se pri izračunu stroška kapitala uporablja izračun WACC, ki nam pove, kolikšen je tehtani povprečni strošek kapitala. V njem so zajeti stroški vseh oblik financiranja (stroški dolgoročnih dolgov, stroški lastniškega kapitala, in če obstaja, tudi prednostnega kapitala). V izračunu WACC se uporabljajo tržne vrednosti kapitala, in ne vrednosti iz knjigovodskih izkazov, poleg tega pomeni povprečni strošek kapitala, strošek kapitala po odštetih davkih (potrebno je upoštevati davčni vidik obresti). Pri izračunu stroška lastniškega kapitala je treba upoštevati tudi zadržani dobiček, ki mora prinašati neko donosnost, primerljivo z drugimi podobnimi naložbami na trgu.

Enačba za izračun tehtanega povprečja stroškov kapitala je naslednja:

$$WACC = wd \times rd \times (1 - T) + wps \times rps + ws \times rs; \quad wd + wps + ws = 1$$

Pri tem so:

- wd delež dolga v strukturi kapitala,
- rd strošek dolga,
- T davčna stopnja (davka od dohodkov pravnih oseb),
- wps delež prednostnega lastniškega kapitala (prednostnih delnic) v strukturi kapitala,
- rps strošek prednostnega lastniškega kapitala,
- ws delež navadnega lastniškega kapitala (navadnih delnic) v strukturi kapitala,
- rs strošek navadnega lastniškega kapitala; strošek navadnega lastniškega kapitala v primeru nove izdaje delnic označujemo z re (e iz angl. *equity*, navadni lastniški kapital), delež novo pridobljenega navadnega lastniškega kapitala pa z we .

Strošek prednostnih delnic lahko izračunamo z naslednjo enačbo:

$$r_{ps} = \text{div}_{ps} / (P_0 - FL) = \text{div}_{ps} / P_0 \times (1 - fl)$$

Pri tem so:

- div_{ps} dividenda, ki jo prinaša prednostna delnica
- P_0 tržna cena prednostne delnice
- FL strošek izdaje (v evrih na delnico)
- fl strošek izdaje (v odstotkih od tržne cene delnice)

Metode za izračun stroška kapitala iz naslova zadržanih dobičkov so naslednje:

a) Metoda tržne zahtevane stopnje donosa:

$$R_s = (\text{div}_0 \times (1 + g) / P_0) + g$$

Pri tem g označuje pričakovano stopnjo rasti dividend.

b) Metoda premije za tveganje:

$$r_s = r_d + r_p$$

Pri tem r_p označuje premijo za tveganje (angl. *risk premium*).

c) Model CAPM (Antunović 1999, 161):

$$r_s = r_f + \beta \times (r_m - r_f)$$

Pri tem so:

- r_s strošek navadnega lastniškega kapitala,
- r_f netvegana stopnja donosa,
- β mera sistematičnega tveganja naložbe,
- r_m donosnost tržnega premoženja.

Metoda za izračun stroškov novoizdanih navadnih delnic je naslednja:

$$r_e = (\text{div}_0 \times (1 + g)) / (P_0 \times (1 - fl)) + g = (\text{div}_0 \times (1 + g)) / (P_0 - FL) + g$$

Pri tem so:

- r_e strošek novo izdanih delnic,
- div_0 vrednost zadnje izplačane dividende,
- g pričakovana stopnja rasti dividend,
- P_0 tržna cena prednostne delnice,
- fl strošek izdaje delnice (v odstotkih od tržne cene delnice),

– *FL* strošek izdaje (v EUR na delnico).

Rezultat, ki ga dobimo pri izračunu WACC, primerjamo s ceno kapitala primerljivih podjetij na trgu ali povprečno donosnostjo kapitala. Če je povprečni ponderirani strošek kapitala višji od cene kapitala primerljivih podjetij na trgu, to pomeni, da ima podjetje predrago strukturo kapitala in mora spremeniti način financiranja. Če je povprečni ponderirani strošek pod povprečjem ali v povprečju cen kapitala primerljivih podjetij na trgu, ima podjetje dobro kapitalno strukturo in vse pogoje za nadaljnji razvoj in konkurenčnost na trgu. Čeprav je dolžniški kapital cenejši od lastniškega, moramo paziti, da se ne bi pretirano zadolžili in s plačevanjem velikih obrokov občutno zmanjšali pozitiven denarni tok in s tem spravili podjetje v likvidnostne težave (Repovž in Peterlin 1998, 68). Povečevanje zadolžitve namreč zaradi povečanega tveganja zvišuje zahteve investitorjev po donosnosti in v neki točki povečanje zadolžitve ni več smiselno, saj se prične WACC zviševati (Stubelj, Dolenc in Laporšek 2016).

4 AKTUALNA PONUDBA VIROV FINANCIRANJA ZA MALA IN SREDNJE VELIKA PODJETJA V SLOVENIJI

V tem poglavju so predstavljeni in opisani vsi viri financiranja, ki so dostopni malim in srednje velikim podjetjem v Sloveniji. Pri vsakem so navedene njegove lastnosti, zahteve za pridobitev finančnih sredstev in ponudnik.

4.1 Lastniški viri financiranja

Večina malih in srednje velikih podjetij se pri zagonu poslužuje lastnih finančnih virov. Običajno so ta sredstva izposojena pri družinskih članih, sorodnikih in prijateljih ali pa izberejo eno od novejših možnosti, kot so razna strateška partnerstva ali finance, pridobljene preko poslovnih angelov, zasebnih skladov, skladov tvegane kapitala, podjetniških pospeševalnikov ali množičnega financiranja (Antončič idr. 2002). V nadaljevanju so ti načini financiranja podrobneje obrazloženi.

4.1.1 Lastni kapital

Za odprtje najosnovnejše oblike podjetja, samostojni podjetnik (s. p.), ni treba prijaviti osnovnega ali lastniškega kapitala, treba pa je imeti dovolj finančnih sredstev za nabavo potrebnih delovnih sredstev in za plačilo začetnih stroškov prevoza in materiala. Za odprtje družbe z omejeno odgovornostjo (d. o. o.) je treba vplačati ustanovni kapital v višini 7.500 EUR, ki je lahko v denarju ali stvarnih sredstvih, kot so premična sredstva, nepremičnine, stroji, orodja ... Pri tako nizkih vsotah se odločimo večinoma za lastno financiranje iz zbranih prihrankov ali izposojenega denarja bližnjih družinskih članov, prijateljev in znancev (Podjetniški portal 2018a).

4.1.2 Delniški kapital

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1 – NPB15, *Ur. l. RS*, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15 in 15/17) določa da je za odprtje delniške družbe (d. d.) je potreben minimalni ustanovni kapital 25.000 EUR. Vsaj ena tretjina sredstev mora biti v vplačana v denarju, preostali dve tretjini so lahko stvarni vložki. Kapital, ki ga predstavljajo denarna sredstva, je lahko zbran s prodajo delnic v ožjem krogu ali pa z javno prodajo. V nadaljevanju delniška podjetja lahko pridobijo dodatna sredstva z dokapitalizacijo ali pa z zadržanim dobičkom. Lastništvo je takih družbah razpršeno med delničarje, tudi odločanje in sprejemanje odločitev je v rokah lastnikov, ki preko svojih članov v nadzornem svetu izražajo svoje želje in interese. Če je podjetje pridobilo finančna sredstva z javno ponudbo delnic na organiziranih kapitalskih trgih, najpogosteje na borzi, je to zanj zelo pomembno zaradi lažjega nadaljnega pridobivanja kapitala, boljše prepoznavnosti, znane vrednosti premoženja in lažje menjave lastništva v podjetju. Obstajajo tudi slabe strani,

kot so javna objava podatkov, večja možnost spremembe večinskega lastnika, zunanji pritiski glede cene delnice ter zakonsko predpisano in regulirano poročanje.

Pri delniškem kapitalu moramo omeniti, da je z zakonom določena najnižja vrednost izdane delnice 1 EUR, zgornja omejitev vrednosti delnice pa ne obstaja. Imetniki delnic pridobijo z njenim lastništvom tudi pravico do izplačila dividende v primeru pozitivnega poslovnega rezultata, predkupno pravico pri izdaji novih delnic, pravico do glasovanja na skupščini delničarjev, pravico do obveščeniosti ter delež v likvidacijski masi v primeru stečaja družbe, ko so že bile poplačane vse terjatve svojim upnikom in lastnikom obveznic, kolikor jih je družba izdala (ZGD-1 – NPB15).

Poleg navadnih delnic obstajajo tudi prednostne delnice. Razlika je v tem, da lastniki prednostnih delnic nimajo pravice do odločanja v podjetju, imajo pa prednost pri izplačilu dividend, ki so lahko višje kot za navadne delnice, in so v primeru likvidacije družbe poplačani pred lastniki navadnih delnic (ZGD-1 – NPB15).

4.1.3 Formalni tvegani kapital

Formalni tvegani kapital je oblika lastniškega kapitala raznih investicijskih podjetij ali zasebnikov, ki vidijo v izvornih idejah posameznikov, raznih inovacijah in novoustanovljenih podjetjih možnost velikega zaslužka. Lastniki tveganega kapitala izbirajo predvsem hitro rastoča, razvijajoča se in inovativna podjetja, s katerimi pričakujejo 30–50 % letne donosnosti (Tajnikar 1997, 128). Značilnost tveganega kapitala je, da je trajen in da investitorji ne pričakujejo takojšnjih rezultatov, ampak so potrpežljivi in v primeru slabega poslovanja podjetja ponudijo pomoč svojih strokovnjakov. Če podjetje na poti do zastavljenega cilja potrebuje dodatna sredstva za razvoj svoje ideje ali proizvoda, so lastniki že vloženega tveganega kapitala pripravljene dodatno investirati. Podjetniški portal (2018b) omenja tudi širši pojem od tveganega, to je rizični kapital (angl. *risk capital*). Ta vključuje poleg vlaganja v razvojne faze podjetij lastniški kapital in navidezni lastniški kapital (mezzanin kapital³), tudi tvegani kapital, neformalno naložbo s strani poslovnih angelov in naložbo alternativnih borz, specializiranih za mala in srednje velika podjetja. Rizični kapital je širši pojem od tveganega kapitala že zaradi številnih različnih oblik financiranja MSP, predvsem pa pravnega vidika, saj dovoljuje naložbe fizičnih, kot tudi pravnih oseb. Skupna lastnost obeh oblik je, da financirata semensko, zagonsko in razširitveno fazo podjetja.

Formalni tvegani kapital je se običajno zbira v skladih tveganega kapitala, ki so omenjeni v nadaljevanju.

³ Mezzanin kapital je oblika financiranja, ki zavzema položaj med dolžniškim in lastniškim kapitalom in je skupni pojem za vrsto hibridnih finančnih instrumentov s svojimi specifičnimi lastnostmi (Brezski idr. 2006, 22).

4.1.4 Neformalni tvegani kapital

Neformalni tvegani kapital predstavljajo finančna sredstva premožnih posameznikov, ki iščejo priložnosti za dober zaslužek. Svoj kapital investirajo v hitro rastoča podjetja z velikim potencialom širitve in razvoja. V podjetju želijo aktivno sodelovati ter s svojimi izkušnjami in povezavami v poslovnem svetu utirati pot novemu podjetju. Te investitorje v poslovnem svetu imenujemo poslovni angeli, saj s svojim vložkom omogočajo razvoj visokotehnoloških in inovativnih podjetij ter v primeru neuspešne investicije izgubijo celoten vložek.

4.1.5 Skladi tveganega kapitala

Skladi tveganega kapitala so družbe tveganega kapitala, v katere investirajo banke, zavarovalnice, pokojninske in razne druge finančne institucije z namenom oplemenitenja svojih vložkov. Sklade vodijo izurjeni finančniki ob podpori dobrih strokovnjakov in uspešnih podjetnikov iz različnih branž in ti sodelujejo pri izboru posameznika ali podjetja, ki predstavi svojo inovacijo, idejo ali vizijo, ki jo želi uresničiti. Strokovnjaki in finančniki se po analizi trga in izdelka ali storitve skupaj odločijo, ali se izplača investirati.

Skladi tveganega kapitala običajno investirajo v velike posle, njihovi vložki so od 500.000 do nekaj milijonov EUR. Vsak sklad financira razvoj novih podjetij v panogah, v katerih ima dobre povezave, pravno podlago in potrebno znanje, ki ga potem prenese na novoustanovljena podjetja (Podjetniški portal 2018b).

Po podatkih iz registra družb tveganega kapitala (MGRT 2018) je bilo 8. januarja 2018 v Sloveniji registriranih naslednjih 11 družb:

- Prvi sklad, družba tveganega kapitala, d. o. o.,
- DTK Murka, družba tveganega kapitala, d. o. o.,
- META Ingenium, družba tveganega kapitala, d. o. o.,
- Vzpon, družba tveganega kapitala, d. o. o.,
- STH Ventures, družba tveganega kapitala, d. o. o.,
- SDCF, družba tveganega kapitala, d. o. o.,
- SCS, družba tveganega kapitala, d. o. o.,
- Ventura idea, družba tveganega kapitala, d. o. o.,
- Sklad Appolinaris, družba tveganega kapitala, d. o. o.,
- ABC Fund, družba tveganega kapitala, d. o. o.,
- Tryglav Capital, družba tveganega kapitala, d. o. o.

4.1.6 Poslovni angeli

Poslovni angeli so združenja strokovnjakov z raznih področij, uspešnih podjetnikov in finančnikov, ki ponujajo poleg finančne investicije tudi svoje znanje in svoje poslovne

povezave. Običajno poslovni angeli sodelujejo s posamičnimi investitorji (neformalni tvegani kapital), uspešnimi podjetji in skladi tveganega kapitala, ki zagotovijo finančna sredstva v zgodnji fazi projekta oz. razvoja visokotehnoloških podjetij. Investicije v visokotehnološka podjetja so z ekonomskega stališča zelo pomembne, saj z vlaganjem v inovativna podjetja dosežemo močan tehnološki razvoj, ki mu sledi tudi močan razvoj gospodarstva (Erpen in Speich 2007, 51). Plaskan (2005) meni, da visokotehnološka podjetja ustvarjajo visoko dodano vrednost, ki je ključnega pomena za konkurenčnost gospodarstva. Višina investicije, ki jo ponujajo, je do 500.000 EUR.

V Sloveniji trenutno obstaja le klub Poslovni angeli Slovenije, v Evropi pa jih obstaja kar nekaj, npr. EBAN (European Business Association), Business Angels Network, BANC (Business Angels Network Catalunya), ESADE BAN, Barcelona Business Angels (BCN BA), Eix Technova, Keiretsu Fòrum Barcelona, SeedRocket, The Crowd Angel ... (Go:Global 2018).

Poslovni angeli Slovenije soustvarjajo domače in mednarodno startup okolje, v katerem je že prisotnih veliko startup pospeševalnikov, inkubatorjev in tehnoloških parkov. Poleg tega so tudi člani organizacij EBAN, CEE EBAN in Global Entrepreneur Network, s čimer omogočajo svojim članom dostop do startup okolja po vsem svetu, ter ponujajo tudi možnost skupinskega financiranja preko verige blokov (angl. *blockchain*) s podporo pri pripravi izvedbe začetne ponudbe (kripto) kovancev (angl. *initial coin offering* – ICO) (Poslovni angeli Slovenije 2018).

4.1.7 Množično financiranje

Množično financiranje (angl. *crowdfunding*) je vedno bolj razširjeno zaradi lažje dostopnosti do platforme, na kateri predstavimo svojo idejo ali projekt, ki je lahko umetniški, glasbeni, športni ali iz kateregakoli drugega področja. V zadnjih letih je nastalo veliko novih platform, na katerih se zbirajo sredstva za razvoj novih projektov ali produktov, ki niso uspeli drugače pridobiti zagonskih finančnih sredstev. Na takih platformah se zbirajo manjši vložki posameznikov, ki so lahko od nekaj 10 do nekaj 100 EUR, s ciljem, da priskrbijo dovolj sredstev za izvedbo poslovne ideje (Abushaban 2014). Množično financiranje je po obliki lahko lastniško, dolžniško ali nagradno, slednje je trenutno najbolj razširjeno. Pri nagradnem financiranju podporniki projekta v zameno za svojo investicijo dobijo izdelek po promocijski ceni ali pa z unikatnimi dodatki. Sedaj obstaja na spletu že mnogo platform za množično financiranje, 20 najbolj znanih v letu 2018 pa je: Kickstarter, Indiegogo, Patreon, GoFundMe, Crowdrise, PledgeMusic, Razoo, RocketHub, Crowdfunder, Give, Charitable, Lending Club, AngelList, Ulule, Funding Circle, Seed&Spark, Crowdcube, GoGetFunding, Fundable in Kiva (Deckers 2018).

Slovenci najpogosteje uporabljajo Kickstarter in Indiegogo. Pogoji za prijavo projekta na Kickstarterju so naslednji: stalno prebivališče v eni od naslednjih držav: Velika Britanija, Združene države Amerike, Kanada, Avstralija, Nova Zelandija, Nizozemska, Švedska, Danska, Norveška ali Irska; odprt transakcijski račun; kreditna ali debetna kartica; veljaven osebni dokument; elektronski naslov; starost vsaj 18 let. Slovenci, ki nimajo možnosti prijave stalnega prebivališča v eni od zgoraj navedenih držav, se raje odločijo za platformo Indiegogo, ki določa naslednje pogoje: starost vsaj 18 let, elektronski naslov in račun pri PayPalu, ki dovoljuje sprejemanje denarja v ameriških dolarjih, kanadskih dolarjih, avstralskih dolarjih, evrih ali britanskih funtih (Borštnik 2017).

Prednost iskanja finančnih sredstev preko platform za zbiranje množičnih sredstev je ta, da s predstavitvijo ideje ali izdelka pridobiš takoj povratno informacijo s trga, ali je izdelek ali storitev zanimiva in kolikšno je povpraševanje (Borštnik 2017). Jugoslav Petkovič, poslovni angel in eden največjih poznavalcev angelskega investiranja, je v Borštnikovem prispevku (prav tam) komentiral, da je lahko težava takega zbiranja pretirano povpraševanje po izdelkih, podjetje pa jih v obljubljenem terminu ne more izdelati, ker je šele v začetni fazi in mu primanjkuje delovnih sredstev in delovne sile. Velikokrat se zgodi, da tako podjetje zaide v težave, mora plačati zamudne kazni in na koncu ostane brez zaslužka ali celo propade (Borštnik 2017).

4.2 Dolžniški viri financiranja

Med dolžniške vire financiranja štejemo vse kredite, lizinge, kratkoročna posojila lastnikov in poslovnih partnerjev, factoring, obročno odplačevanje davkov državi ... Za vsa tako pridobljena sredstva moramo plačevati obresti na glavnico in jo v pogodbeno določenem roku vrniti. Podjetje si dolžniški kapital izposodi v večini primerov pri bankah, raznih skladih, poslovnih partnerjih, dobaviteljih, zavarovalnicah, zadrugah in drugih ustanovah. V nadaljevanju so podrobneje opisani viri dolžniškega financiranja.

4.2.1 *Financiranje iz Srednjeevropskega sklada skladov*

Srednjeevropski sklad skladov (Central Europe Fund of Funds – CEFoF) je bil ustanovljen s strani Evropskega investicijskega sklada na podlagi izvedenih tržnih raziskav in sodelovanja z vladami in nacionalnimi agencijami Avstrije, Češke, Madžarske, Slovaške in Slovenije. Namen ustanovitve sklada naj bi bila finančna podpora za ustanavljanje in razvoj malih in srednje velikih podjetij v srednjeevropski regiji, vzpostavitev trdne tržne infrastrukture za financiranje tveganja, omogočanje enostavnejših lastniških naložb in privabljanje velikih tujih investorjev.

V obdobju od leta 2017 do 2021 naj bi sklad dal na razpolago 80 milijonov EUR, ki bodo razvrščeni v pet do osem skladov zasebnega in tveganega kapitala, s pomočjo CEFoF in z

dodatno vloženim zasebnim kapitalom naj bi bilo na razpolago okrog 160 milijonov EUR (Honzak 2017).

Projekt sta podprla tudi Vlada Republike Slovenije in Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Slovenski podjetniški sklad pa je v sklad vložil 8 milijonov EUR. V sklad so prispevali še Evropski investicijski sklad v višini 40 % od skupnega zneska 80,3 milijona EUR, Avstrijska razvojna banka (Oesterrichische Entwicklungsbank Ag – OeEB) v znesku 12 milijonov EUR, Češko-Moravska banka za jamstvo in razvoj (Českomoravská záruční a rozvojová banka – ČMZRB) v znesku 8,2 milijona EUR, SZRB upravljanje premoženja (SZRB Asset Management) v znesku 10 milijonov EUR in Mednarodna investicijska banka (International Investment bank – IIB) v znesku 10 milijonov EUR (European Investment Fund 2018).

Grapulin (2017) navaja, da bo v Skladu skladov do vključno leta 2022 namenjenih 253 milijonov EUR za izvajanje finančnih instrumentov. Sklad skladov bo za slovenske podjetnike upravljala SID Banka – Slovenska izvozna in razvojna banka.

4.2.2 Financiranje preko Slovenskega podjetniškega sklada

Slovenski podjetniški sklad (SPS) v sodelovanju z Evropsko komisijo, Evropskim investicijskim skladom in Evropskim združenjem garancijskih shem (European Mutual Guarantee Association – AECM) ponuja pestro izbiro financiranj za podjetja, mlajša od pet let in starejša od pet let. Oblika financiranja se razlikuje glede na razvojno fazo, v kateri se podjetje nahaja. Na naslednjih straneh so prikazane različne ponudbe glede na razvojno fazo in starost podjetja (Slovenski podjetniški sklad 2018b).

1. razvojna faza

Preglednica 1: Zagonske spodbude za mlada podjetja (do 5 let)

Oblika spodbude	Glavne značilnosti	Razpisi
Spodbude za zagon inovativnih podjetij	Namenjene za visokotehnoška podjetja s potencialom hitre rasti. Pridobitev zagonskega kapitala v višini 54.000 EUR. Način pridobitve je s predstavitvijo in oceno startup podjetja. Višina vseh sredstev na razpolago je 2,16 mio. EUR. Za novoustanovljena podjetja, organizirana v s. p. ali d. o. o. Financira se iz sredstev EKP 2014–2020.	P 2016 (zaprt razpis) P 2017 (zaprt razpis) P2018 (zaprt razpis)
Spodbude za zagon podjetij v problemstkih regijah	Spodbude P2R za zagon podjetij v problemstkih območjih z veliko brezposelnostjo. Namen je izboljšati poslovanje in realizacijo razvojnih potencialov z namenom zniževanja stopnje zapiranja podjetij in boljše konkurenčnosti na trgu. Razpisano je 2,9 mio. EUR za leti 2018 in 2019. Višina spodbude je od 20.000 do 40.000 EUR. Nakazilo je subvencija, nepovratna sredstva v dveh obrokih: prvi 16.000 in drugi 24.000 evrov. Velja za vsa MSP, registrirana od 24. 8. 2016 do 20. 10. 2017 na območjih: pomurska regija, občine Pokolplja, občina Maribor s širšo okolico ter občine Hrastnik, Radeče in Velenje.	P2R 2015 (zaprt razpis) P2R 2016/2017 (zaprt razpis) P2R 2017 (zaprt razpis)
Spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa (P2L)	Spodbude P2L za rast podjetij na področju rabe lesa. Namen je spodbuditi rast podjetij v lesarski industriji, ustvarjanje novih delovnih mest in uvajanje novih procesov z višjo dodano vrednostjo. Namenjene so podjetjem na področju lesarstva, registriranim od novembra 2016 do 14. 4. 2017. Namen je spodbuditi rast, izboljšati finančni položaj in prodor na trg.	P2L 2016 (zaprt razpis) P2L 2017 (zaprt razpis)

Vir: Slovenski podjetniški sklad 2018b.

2. razvojna faza

Preglednica 2: Semenski kapital za mlada podjetja (do 5 let)

Oblika spodbude	Glavne značilnosti	Razpisi
Konvertibilno posojilo za zagon inovativnih podjetij (SK75)	<p>Sklad SK75 je namenjen mladim visokotehnološkim podjetjem s potencialom rasti in kreiranja novih delovnih mest.</p> <p>Omogoča pridobitev semenskega kapitala v višini 75.000 EUR v obliki konvertibilnega posojila.</p> <p>Podjetja, ki želijo kandidirati na tem razpisu, so predhodno s testiranjem na trgu že potrdila obstoj problema s prototipom in potrebujejo nova investicijska sredstva za testiranje funkcionalnosti prototipa in nadaljnji razvoj produkta, kar jim omogoča razpis SK 75.</p> <p>Za sredstva velja moratorij na vračilo konvertibilnega posojila v obdobju 2 let z možnostjo podaljšanja. Plan razpisanih sredstev je 0,6 mio. EUR.</p> <p>Upravičena so vsa mikro in mala podjetja, ki so organizirana kot d. o. o., mlajša od 5 let in starejša od 6 mesecev, razvojno naravnana in globalno usmerjena.</p> <p>Sem spadajo vsi stroški, ki so namenjeni razvoju podjetja in uspešnemu prenosu razvojnih idej podjetnih posameznikov in skupin v tržno uspešne podjeme in ustvarjanje novih inovativno naravnanih podjetij.</p>	<p>SK75 2017 – Semenski kapital – konvertibilno posojilo za zagon inovativnih podjetij v višini 75.000 EUR (zaprt razpis)</p> <p>SK75 2016 – Semenski kapital – konvertibilno posojilo za zagon inovativnih podjetij v višini 75.000 EUR (zaprt razpis)</p> <p>SK75 2015 – Semenski kapital – konvertibilno posojilo za zagon inovativnih podjetij v višini 75.000 EUR (zaprt razpis)</p>
Lastniški vstop za rast inovativnih podjetij (SK200)	<p>Mladim visokotehnološkim podjetjem s potencialom hitre rasti in kreiranja novih delovnih mest omogoča pridobitev semenskega kapitala v višini 200.000 EUR v obliki direktnega kapitalskega vložka SPS.</p> <p>Mlada podjetja lahko sredstva koristijo v 2. razvojni fazi, ko že imajo dokazano vrednost produkta na trgu, potrebujejo pa kapital za uspešen začetek hitre rasti in profesionalno organizacijo podjetja.</p> <p>Skupni obseg razpisanih sredstev je 0,4 mio. EUR.</p> <p>Višina financiranja na podjetje znaša 200.000 EUR.</p> <p>Direktni kapitalski vložek SPS pod pogojem, da 20 odstotkov vrednosti javne investicije oz. 40.000 EUR zagotovi zasebni vlagatelj.</p> <p>Upravičena so mikro in mala podjetja, ki so organizirana kot d. o. o., mlajša od 5 let (od datuma registracije do oddaje vloge), ne kotirajo na borzi, še niso delila dobička, niso nastala z združitvijo ter so razvojno naravnana in globalno usmerjena.</p> <p>Upravičeni so vsi stroški, ki so namenjeni globalni rasti podjetja, nadaljnjemu razvoju produktov in storitev.</p>	<p>Program mladi SK200 2015 – Semenski kapital – lastniški vstop za rast inovativnih podjetij v višini 200.000 EUR (zaprt razpis)</p>

Vir: Slovenski podjetniški sklad 2018b.

3. razvojna faza

Preglednica 3: Tvegani kapital za mlada podjetja (do 5 let)

Oblika posojila ali pomoči	Glavne značilnosti	Razpisi
Tvegani kapital za globalno rast inovativnih podjetij	<p>Namenjen je za hitro rast mladih podjetij v okviru Sklada tveganega kapitala.</p> <p>Zajema vstop v lastniško strukturo in upravljanje podjetja skupaj z zasebnimi investitorji s kapitalskimi vložki (tvegani kapital in mezzanin kapital).</p> <p>Namen je podpiranje perspektivnih, inovativnih in hitro rastočih podjetij, ki prodirajo na globalne trge.</p> <p>Naložbe tveganega in mezzanin kapitala v podjetja izvajajo izbrane družbe tveganega kapitala.</p> <p>Nudijo podporo s kapitalskim vložkom v podjetje (tvegani kapital in mezzanin kapital), vstopom v lastniško strukturo podjetja, prevzemom soodgovornosti za rast podjetja in sodelovanjem z DTK pri strateških usmeritvah rasti in razvoja ter s pomočjo na vseh področjih poslovanja (pravno, finančno, tržno pozicioniranje ...).</p> <p>Namen produkta je razvoj obstoječega trga tveganega kapitala v Sloveniji, povečanje števila zasebnih družb tveganega kapitala, pospeševanje lastniških naložb v mikro, mala in srednje velika podjetja v obliki naložb tveganega kapitala in mezzanin kapitala, podpora MSP s potencialom hitre rasti, ki jim je na tak način omogočen dostop do svežih finančnih sredstev ter posledično lažji in boljši prodor na tuje trge.</p> <p>Kapitalski vložek v mala in srednje velika podjetja iz DTK lahko znaša 1,5 mio. EUR letno.</p> <p>Ročnost je od 3 do 7 let.</p> <p>Po letu 2015 se načrtuje nova linija podpore s tveganim kapitalom, ki se lahko razlikuje od obstoječe izvedbe produkta v obdobju 2009–2015.</p>	Produkt LF – Kapitalske naložbe v družbe tveganega kapitala (zaprt razpis)

Vir: Slovenski podjetniški sklad 2018b.

4. razvojna faza

Preglednica 4: Mikrokrediti in garancije za mlada podjetja (do 5 let) in podjetja MSP 5+ (nad 5 let)

Oblika pomoči	Delitev glede na obliko pomoči	Glavne značilnosti
Mikrokrediti	Mikrokrediti za mikro in mala podjetja (P7)	<p>Namenjeni so mikro in malim podjetjem, mlajšim od 5 let.</p> <p>Je neposredni kredit SPS z ugodno obrestno mero, ki se lahko kombinira z drugimi spodbudami SPS.</p> <p>V poštev pridejo podjetja, ki opravljajo dejavnost na problemskem območju, podjetja v fazi razvoja.</p> <p>Mikrokredit služi za financiranje razvoja podjetja, investicij, tekočega poslovanja in rasti.</p> <p>Ugodnosti so nižje obrestne mere, ročnosti kredita, moratorij pri vračilu kredita in nižje zahteve pri zavarovanju kredita.</p> <p>Upravičeni stroški pri porabi kredita so stroški financiranja obratnih sredstev, stroški materialnih in nematerialnih investicij in podobni stroški za razvoj in rast podjetja.</p>
	Mikrokrediti za podjetja s statusom socialnega podjetja (P7 sop)	<p>Namenjeni so za financiranje podjetij s statusom socialnih podjetij, določenih po 8. členu Zakona o socialnem podjetništvu.</p> <p>Neposredni kredit SPS po ugodni obrestni meri.</p> <p>Namenjen MSP s statusom socialnega podjetja, ki zaposlujejo ranljive in deprivilegirane skupine ljudi na trgu dela ali družbe.</p> <p>Služi za nemoteno poslovanje in krepitev podjetniške aktivnosti.</p> <p>Ugodnosti tega kredita so nizka obrestna mera (2–5 %, nižje zavarovalne zahteve, ročnost do 5 let z možnostjo moratorija do 6 mesecev, stroški kredita se ne zaračunavajo.</p> <p>Upravičeni stroški pri porabi kredita so stroški plač in povračila drugih stroškov za osebe, zaposlene v program, stroški notranjih in zunanjih storitev, ki se nanašajo na program, stroški za nakup potrebne opreme, ki so lahko do deleža 15 % vseh stroškov in stroški amortizacije.</p>
	Mikrokrediti na problemskih območjih v Republiki Sloveniji (P7R)	<p>Ti mikrokrediti so namenjeni MSP na problemskih območjih v Republiki Sloveniji.</p> <p>Služijo za financiranje rasti in razvoja ter za tekoče poslovanje in investicijska vlaganja.</p> <p>Namenjeni so za območja občin Hrastnik, Radeče, Trbovlje, za Maribor z okolico, Pokolplje in Pomurje.</p> <p>Ugodnosti so nižje obrestne mere (1,1 %), nižje zavarovalne zahteve, ročnost do 5 let z možnostjo moratorija do 6 mesecev in najem kredita brez stroškov.</p> <p>Upravičeni stroški pri porabi kredita so stroški materialnih investicij, izdatki za nematerialne naložbe, stroški nakupa materiala in trgovskega blaga, stroški plačila storitev in stroški plač.</p>

Oblika pomoči	Delitev glede na obliko pomoči	Glavne značilnosti
Garancije	Garancije za bančne kredite s subvencijo obrestne mere (P1 plus)	<p>P1 plus so garancije SPS za delno zavarovanje bančnih kreditov, ki jih najamejo mikro, mala in srednje velika podjetja pri bankah za razna investicijska vlaganja.</p> <p>Namenjene so podjetjem, mlajšim od 5 let, za cenejše pridobivanje kreditov za razvoj, širitev, uveljavljanje na trgu, ustvarjanje novih zaposlitev in tehnološki razvoj.</p> <p>Kreditni z garancijo SPS so ugodnejši zaradi nižje zahteve po zavarovanju, nižje obrestne mere, daljše dobe odplačila z možnostjo moratorija in ker ni stroškov odobritve garancije.</p> <p>Garancije SPS se uporabljajo za kredite, ki so namenjeni pokrivanju stroškov materialnih in nematerialnih investicij ter financiranju obratnih sredstev.</p> <p>Garancija krije 60–80 % glavnice kredita brez obresti, najvišji znesek najetega kredita je lahko 1,25 mio. EUR, rok odplačila je do 10 let, obrestna mera za kredit pri banki je šestmesečni evribor, mesečni pribitek je natančno definiran v javnem razpisu, cena garancije ali provizija za odobritev in vodenje garancije je ravno tako definirana v javnem razpisu.</p>

Vir: Slovenski podjetniški sklad 2018b.

Več informacij in navodil ter vsa zahtevana dokumentacija za pridobitev finančnih sredstev je na spletni strani Slovenskega podjetniškega sklada (podjetniskisklad.si). V trenutku nastajanja tega dela so bili odprti naslednji razpisi (Slovenski podjetniški sklad 2018b):

- Program mladi, P4L 2018 – Spodbude za razvoj lesarstva na področju polproizvodov, ki je odprt do 22. oktobra 2018.
- Program MSP5+, P4L 2018 – Spodbude za razvoj lesarstva na področju polproizvodov, ki je odprt do 22. oktobra 2018.
- Program mladi, P7OR 2018 – Mikrokrediti na obmejnih problemskih območjih v Republiki Sloveniji, ki je odprt do 20. oktobra 2018.
- Program MSP5+, P7OR 2018 – Mikrokrediti na obmejnih problemskih območjih v Republiki Sloveniji, ki je odprt do 20. oktobra 2018.
- Program mladi, P1 plus 2018 – Garancije Sklada za bančne kredite s subvencijo obrestne mere, ki je odprt do 15. oktobra 2018.
- Program MSP5+, P1 plus 2018 – Garancije Sklada za bančne kredite s subvencijo obrestne mere, ki je odprt do 15. oktobra 2018.
- Program mladi, P7R 2017 – Mikrokrediti na problemskih območjih v Republiki Sloveniji, ki je odprt do 1. oktobra 2018.
- Program MSP5+, P7R 2017 – Mikrokrediti na problemskih območjih v Republiki Sloveniji, ki je odprt do 1. oktobra 2018.

4.2.3 *Financiranje preko Slovenske izvozne in razvojne banke*

SID Banka, Slovenska izvozna in razvojna banka, je posrednik ponudb financiranja malih in srednje velikih podjetij preko programov Slovenskega podjetniškega sklada, ki sodeluje v projektu Srednjeevropskega sklada skladov, ki je bil ustanovljen s strani Evropskega investicijskega sklada. S temi programi malim in srednje velikim podjetjem ter v nekaterih primerih samostojnim podjetnikom zapolnjuje vrzeli ponudb poslovnih bank z različnimi dolgoročnimi dolžniškimi financiranjimi. Tu gre predvsem za financiranje tehnološkega razvoja, raziskav, inovacij, širitve na mednarodne trge, energetskih in okoljevarstvenih projektov, izgradnjo nove sodobne infrastrukture, socialnih projektov ... (SID Banka 2018).

Mala in srednje velika podjetja lahko pridobijo finančna sredstva neposredno od SID Banke ali posredno preko drugih poslovnih bank. Opisi različnih programov obeh načinov financiranja v nadaljevanju so povzeti po spletni predstavitvi SID Banke (2018).

Programi neposrednega financiranja

Financiranje tehnoloških razvojnih projektov (RRI 2). Namenjen je za razvojne raziskovalne projekte, pridobivanje novih znanj in spretnosti za razvoj novih izdelkov ali storitev, izdelavo prototipov, preizkušanje in uvajanje novih postopkov ter razvoj novih ali izboljšanih izdelkov in storitev.

Višina kredita je od 100.000 do 15.000.000 EUR, ima ugodno obrestno mero in ročnost od 6 do 12 let. Poleg tega je dovoljen moratorij na odplačilo glavnice od dveh let do polovice ročnosti kredita. Višina odobrenega financiranja je do 85 % celotnih stroškov razvojnega raziskovalnega projekta in do 75 % upravičenih stroškov naložbenega projekta.

Pogoji, ki jih mora podjetje izpolnjevati, da lahko pridobi kredit, so naslednji: ni v postopku insolventnosti, ni prejemnik pomoči za reševanje, nima neporavnanih obveznih dajatev, razmerje med celotnim in vpoklicanim kapitalom družbe je večje od 0,5 (kar ne velja za MSP, ki obstajajo manj kot tri leta) in je vloga za kredit vložil pred začetkom del.

Rok za oddajo vloge je 31. oktober 2020 in rok za črpanje kredita je 31. december 2025 (SID Banka 2018).

Financiranje naložb in kapitalskega utrjevanja (MSP 6). Program je namenjen za financiranje podjetij z zdravim poslovnim modelom, jasnim ciljem in vizijo razvoja, ki nima dovolj finančnih sredstev za izvedbo načrtanega razvoja.

SID Banka zagotovi sredstva za krepitev poslovanja, naložbe v obratna sredstva, stroje, opremo, prostore, odpiranje novih delovnih mest in kapitalsko krepitev. Namen je omogočiti podjetju investiranje in razbremenitev denarnega toka podjetja, tako da bo podjetje ob zaključku kredita doseglo 40-odstotno stopnjo kapitala v vsej aktivni in pasivi.

Višina kredita je od 100.000 do 5.000.000 EUR ali do 85 % vseh izdatkov, obrestna mera je šestmesečni evribor, povečan za 2,5 %. Doba kredita je od 6 do 12 let in podjetju je dovoljen moratorij na vračanje kredita do polovične ročnosti kredita. Kredit se lahko zavaruje z nepremičnino ali s predmetom financiranja.

Za pridobitev kredita se lahko prijavijo podjetja, ki delujejo vsaj dve leti in imajo najmanj dva zaposlena, poravnane vse obveznosti do davčne uprave, so v zadnjem letu dosegla 12,5–40-odstotno stopnjo kapitala v vsej aktivi in pasivi, investicija se še ni začela, izvajala se bo v Sloveniji in vloženi bo vsaj 15 % lastnih sredstev.

Rok za oddajo vloge je 31. oktober 2018 in rok za črpanje kredita 31. december 2018 (SID Banka 2018).

Financiranje poslovanja in kapitalskega utrjevanja (MSP7). Program je namenjen za financiranje podjetij z zdravim poslovnim modelom, jasno vizijo razvoja in ciljem, ki imajo premalo kapitala oz. so kapitalsko podhranjena.

Banka zagotovi sredstva za razširitev poslovanja, povečanje kapitala, plačila za nabavo potrebnega materiala in drobnega inventarja ter plačila storitev in plačila stroškov dela. Cilj banke je, da v določenem obdobju podjetju razbremeni denarni tok, mu omogoči brezskrbno poslovanje in s tem pomaga pri okrepitvi kapitala.

Pogoji za pridobitev financiranja po programu MSP7 so: podjetje je v zadnjem poslovnem letu doseglo 12,5–40-odstotno stopnjo kapitala, deluje najmanj dve leti, ima najmanj dva zaposlena, poravnane vse davčne obveznosti, izdatki, za katere je najelo kredit, so nastali največ šest mesecev pred sklenitvijo pogodbe za kredit, s pridobljenim kreditom pa lahko pokriva nastale stroške še 18 mesecev po podpisu pogodbe.

Višina kredita MSP7 je od 100.000 do 5.000.000 EUR, informativna obrestna mera je šestmesečni evribor, povečan za 2,5 %, vračilna doba je od 6 do 12 let in možno je izkoristiti moratorij na odplačilo glavnice do polovične dobe, za katero je kredit sklenjen (npr. od 3 do 6 let). Kredit MSP7 je možno zavarovati z nepremičnino, katere vrednost vpliva na višino obrestne mere. SID Banka za omenjeni kredit ne zaračunava stroškov odobritve in vodenja kredita, treba je poravnati le strošek notarja pri ureditvi zavarovanja.

Rok za oddajo vloge za omenjeni kredit je do 31. oktober 2018, rok za črpanje finančnih sredstev pa je 31. december 2018 (SID Banka 2018).

Financiranje kupcev iz tujine. Omenjena ponudba SID Banke omogoča podjetju izboljšanje konkurenčnosti na zunanjem trgu, povečanje izvoza izdelkov ali storitev in pridobivanje novih strank oz. kupcev.

Pogoji, ki morajo biti izpolnjeni za pridobitev kredita, so naslednji: podjetje je glavni dobavitelj ali izvajalec, izvaža investicijsko blago, kot so stroji, oprema, proizvodne linije in oprema hotelov, ali storitve, kot so gradbeni in strojni inženiring, programska oprema in izobraževanje, v katerih je vsaj 40 % slovenskih komponent ali storitev, in podjetje je registrirano v Sloveniji.

Ugodnosti tega kredita so takojšnje plačilo izdelka ali opravljene storitve s strani SID Banke, ki prevzame tveganje neplačila, povečanje konkurenčnosti na zunanjem trgu, financiranje v višini od 200.000 EUR dalje z dobo vračanja od 2 do 10 let in neposredno financiranje s strani SID Banke ali preko njihove lokalne banke. Rok za oddajo vloge za pridobitev posojila za financiranje kupcev iz tujine je neomejen (SID Banka 2018).

Zelena obveznica. Je inovativen način ugodnega financiranja za velika, mala in srednje velika podjetja, ki potrebujejo finančna sredstva za razne okoljevarstvene projekte. Temelji na obliki in načinu financiranja okoljevarstvenih projektov s pomočjo kapitalskega trga. Sredstva, zbrana s prodajo zelenih obveznic, se lahko uporabijo za preprečevanje onesnaževanja, razvoj obnovljive energije, energetska učinkovitost, upravljanje vodnih virov in skrb za čisto vodo ter za razne druge ekološke proizvode ali storitve.

Prednosti, ki nam jih prinaša zelena obveznica, so neposreden dostop do trga kapitala, manjši stroški financiranja, transparentnost financiranja, ki zagotovi vlagateljem, da bodo sredstva porabljena izključno za okoljevarstvene namene.

Financirati je mogoče preprečevanje onesnaževanja, energetska učinkovitost, uporabo in razvoj tehnologije za pridobivanje energije iz okolja (sončne celice, fotovoltaika, vetrnice ...), zagotavljanje vodne in teritorialne biodiverzifikacije, razvoj, izdelavo in nakup ekoloških transportnih sredstev, upravljanje vodnih virov in prilaganje klimatskim spremembam.

Pogoji za pridobitev finančnih sredstev sledijo vodilom zelene obveznice⁴ (angl. *green bond principles* – GBP): pravilna poraba sredstev, proces izbire in razvoja projekta, upravljanje sredstev, pridobljenih s prodajo obveznic, in temeljito poročanje (SID Banka 2018).

Programi posrednega financiranja

Posredno financiranje se za mala in srednje velika podjetja ter samostojne podjetnike izvaja preko drugih poslovnih bank in je razdeljeno po naslednjih programih (SID Banka 2018).

Financiranje MSP in Mid-Cap iz vira Evropske investicijske banke (EIB). Financiranje je namenjeno podjetjem, ki želijo razvijati nove proizvode ali storitve, širiti obseg poslovanja,

⁴ Zelena obveznica je namenjena zbiranju denarnih sredstev za nove ali obstoječe ekološke trajnostne projekte. V vseh drugih pogledih je zelena obveznica enaka »navadni« obveznici (SID Banka 2017).

uporabljati energijo iz obnovljivih virov, spreminjati svoj proizvodni proces ali preurejati infrastrukturo v kraju, kjer se nahajajo.

SID Banka je s pomočjo EIB ponudila poslovnim bankam možnost dodeljevanja več vrst kreditov pod pogoji, ki jih je določila EIB ter v skladu s pogoji programa in politiko banke. Banke v Sloveniji, ki sodelujejo pri dodeljevanju kreditov, so Abanka, Addiko banka, Gorenjska banka, NKBM in Sberbank.

Ugodnosti, ki jih je deležno podjetje z najemom tega kredita, so ugodnejša obrestna mera v primerjavi z običajno ponudbo banke, rok vračila od 2 do 12 let z možnostjo odloga plačila, najnižja in najvišja vrednost kredita ni omejena, projekt traja lahko tri leta, financirajo se lahko že zaključeni projekti, če ustrezajo vsem zahtevanim kriterijem. Financiranje krije do 85 % upravičenih stroškov projekta, možna je kombinacija sredstev SID Banke s sredstvi banke EU ali drugimi sredstvi banke, ki ponuja kredit.

Omenjeni kredit lahko pridobijo gospodarske družbe, druge pravne osebe zasebnega prava, pravne osebe javnega prava, vse s sedežem v Republiki Sloveniji, samostojni podjetnik z registrirano dejavnostjo v Republiki Sloveniji in druge fizične osebe, ki opravljajo določeno dejavnost v Republiki Sloveniji. Prav tako lahko najamejo kredit pravne ali fizične osebe zunaj Republike Slovenije, ki so kupci slovenskega blaga ali storitev ali so v večinski lasti zgoraj navedenih subjektov s sedežem v Republiki Sloveniji.

S pridobljenimi sredstvi iz tega programa lahko podjetje financira obratni kapital, nakup materiala ali storitev in plačilo stroškov dela.

Poleg tega lahko financira razvoj konkurenčnega gospodarstva, razvoj družbe znanja in inovacij, razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje ter regionalni in družbeni razvoj (SID Banka 2018).

Financiranje MSP in Mid-Cap iz vira KfW – Förderbank (KfW Promotional Bank). Ena od možnih variant financiranja, ki jih ponuja SID Banka, je financiranje s pomočjo programov nemške nacionalne Banke KfW, ki ponuja različne produkte financiranja malih in srednje velikih podjetij v deželah v razvoju.

Financiranje je namenjeno podjetjem, ki nameravajo razvijati in širiti posel, biti konkurenčni na trgu, se oskrbovati z energijo iz obnovljivih virov ali jo proizvajati, uvajati nove izdelke, se reorganizirati ...

Podjetja morajo pridobljena sredstva porabiti v skladu s programom in v skladu s poslovno politiko banke.

Ugodnosti financiranja so nižja obrestna mera od drugih rednih ponudb banke, doba kreditiranja je od 2 do 9 let z možnostjo moratorija na odplačilo glavnice, kredit nima

omejitve zneska, ta sredstva lahko pridobijo tudi podjetja v javni lasti, s kreditom je mogoče financirati stroške končnih upravičencev iz naslova nakupa materiala, naročila storitev in stroškov delovne sile tako za MSP kot za Mid-Cap podjetja.

Kredit iz vira KfW lahko pridobijo mala in srednje velika podjetja ter podjetja v javni lasti, ki so ustanovljena po pravu Republike Slovenije in na dan odobritve kredita ne spadajo med podjetja v finančnih težavah.

S kreditom iz vira KfW lahko podjetja financirajo programe za razvoj konkurenčnega gospodarstva in internacionalizacije, razvoj znanja in inovativnega podjetništva, razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje ter regionalni in družbeni razvoj.

Banke v Sloveniji, ki sodelujejo pri dodeljevanju kreditov, so Abanka, Addiko banka, NKBM in Sberbank (SID Banka 2018).

Financiranje razvoja konkurenčnega gospodarstva in internacionalizacije. Namenjeno je podjetjem, ki želijo razvijati in širiti posel, inovativnim podjetjem, podjetjem, ki potrebujejo obratni kapital, ki želijo razširiti poslovanje v tujino ali dokončati začeto investicijo.

Ugodnosti financiranja po tem programu so nižja obrestna mera od redne ponudbe bank, doba kredita od 2 do 8 let z možnostjo moratorija, kredit nima spodnjega in zgornjega limita, omogoča financiranje že začetih ali zaključenih projektov, financiranje do 85 % vseh stroškov projekta in možnost kombiniranja sredstev SID Banke s sredstvi EU ali drugimi sredstvi.

Kredit lahko pridobijo gospodarske družbe s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ne spadajo med družbe s težavami, druge pravne osebe zasebnega prava s sedežem v Republiki Sloveniji, pravne osebe javnega prava s sedežem v Republiki Sloveniji, samostojni podjetniki z registrirano dejavnostjo v Republiki Sloveniji, druge fizične osebe, ki kot poklic opravljajo določeno dejavnost v Republiki Sloveniji, in pravne ali fizične osebe zunaj Republike Slovenije, ki so kupci slovenskega blaga ali naročniki storitev ali pa so v večinski lasti prej omenjenih subjektov.

S sredstvi, pridobljenimi preko tega programa, mala in srednje velika podjetja lahko financirajo rast in razvoj, medtem ko lahko podjetja vseh velikosti financirajo internacionalizacijo.

Banke, ki sodelujejo v tem programu, so Abanka, Addiko banka, Gorenjska Banka, Hranilnica Lon, NKBM in Sberbank (SID Banka 2018).

Financiranje regionalnega in družbenega razvoja. Sredstva iz tega programa služijo za razvoj regij in družbe, uporabljajo se za graditev objektov ali infrastrukture javnega značaja za izboljšanje standarda državljanov v krajih in regijah, kjer živijo.

Ugodnosti financiranja so nižja obrestna mera v primerjavi z klasično ponudbo bank, doba vračanja kredita je od 2 do 15 let z možnostjo moratorija, kredit nima spodnje in zgornje omejitve zneska, možno je najetje kredita za že začete in tudi zaključene projekte, financiranje pokrije do 85 % vseh upravičenih stroškov in omogoča kombiniranje z drugimi sredstvi EU ali drugimi sredstvi poslovne banke.

Kredit lahko pridobijo gospodarske družbe s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ne spadajo med družbe s težavami, druge pravne osebe zasebnega prava s sedežem v Republiki Sloveniji, pravne osebe javnega prava s sedežem v Republiki Sloveniji, samostojni podjetniki z registrirano dejavnostjo v Republiki Sloveniji, druge fizične osebe, ki kot poklic opravljajo določeno dejavnost v Republiki Sloveniji, in pravne ali fizične osebe zunaj Republike Slovenije, ki so kupci slovenskega blaga ali naročniki storitev ali pa so v večinski lasti prej omenjenih subjektov.

S sredstvi, pridobljenimi preko tega programa, se lahko financira športno, zdravstveno, šolsko, telekomunikacijsko, transportno in drugo infrastrukturo ter izgradnjo in prenovo neprofitnih stanovanj, stanovanj za mlade, domov za ostarele in brezdomce ...

Banke, ki sodelujejo pri programu, so Abanka, Addiko banka, Gorenjska banka, NKBM in Sberbank (SID Banka 2018).

Financiranje razvoja družbe znanja in inovativnega podjetništva. Financiranje je namenjeno za uvajanje novih izdelkov ali storitev, uvajanje novega načina trženja, reorganizacije v podjetjih, inovacije in njihovo zaščito ter za nakupe licenc.

Ugodnosti financiranja so enake kot v prejšnjem primeru in tudi subjekti, ki lahko pridobijo to obliko financiranja, so enaki kot pri programu za financiranje regionalnega in družbenega razvoja.

S sredstvi, pridobljenimi po tem programu, lahko financiramo raziskave, razvoj, inovacije, uvedbo novih tehnologij, izobraževanje in zaposlovanje strokovnih kadrov, specializiranih kvalifikacij in znanj.

Banke, ki sodelujejo v programu, so Abanka, Addiko banka, Gorenjska banka, NKBM in Sberbank (SID Banka 2018).

Financiranje razvoja okolju prijazne družbe in proizvodnje. Financiranje služi za uvajanje okolju prijaznih tehnoloških procesov in zmanjšanje onesnaževanja okolja, proizvodnjo energije iz alternativnih virov energije, zaščito voda in oskrbo s pitno vodo, pravilno ravnanje z odpadki in vse ostale projekte, ki zmanjšujejo škodljive vplive na okolje in ga ščitijo.

Ugodnosti financiranja so enake kot v prejšnjem primeru in tudi subjekti, ki lahko pridobijo to obliko financiranja so enaki kot pri programih za financiranje regionalnega in družbenega razvoja ter financiranje razvoja družbe znanja in inovativnega podjetništva.

Banke, ki so sodelujejo pri programu, so Abanka, Addiko banka, Gorenjska banka, NKBM in Sberbank (SID Banka 2018).

4.2.4 *Financiranje startup podjetij*

Startup podjetja so nova, mlada podjetja⁵ ki vstopajo na trg z inovativnim proizvodom ali novim tehnološkim procesom, ki družbi prinaša nova znanja in s tem rast gospodarstva, nova delovna mesta, večjo konkurenčnost države, promocijo raziskovalno-inovacijskega sistema in širjenje vrednot proaktivnosti (Rebernik in Jaklič 2014, 3). Startup podjetja lahko izbirajo način financiranja glede na fazo, lokacijo in vrsto panoge, v kateri delujejo. Večina financiranj temelji na raznih pomočeh – subvencijah ali na lastniškem kapitalu, pri čemer vlagatelj izbere primerno idejo, za katero meni, da je dobra in da se mu bo investicija večkratno povrnila.

Financiranje preko Slovenskega podjetniškega sklada (SPS), ki z razpisom P2 podjetjem z dobro idejo zagotavlja 54.000 EUR subvencije za razvoj izdelka ali storitve v obdobju dveh let. Za pridobitev omenjenega zneska se mora startup podjetje prijaviti na tekmovanje Start:up Slovenija, ki je organizirano na pobudo Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo s sodelovanjem s SPS. Za financiranje startup podjetij so na razpolago še druge subvencije, npr. spodbude za zagon podjetij v problemskih območjih z veliko brezposelnostjo (P2R) in spodbude za rast podjetij na področju rabe lesa (P2L), oboje dostopne preko SPS (Start:up Slovenija 2018).

Poleg že omenjenih programov financiranja preko Slovenskega podjetniškega sklada ponuja Startup Slovenija tudi produkta SK75, katerega cilj je podjetjem omogočiti popolno osredotočenost na razvoj ideje, plasiranje proizvoda na trg in pospešitev prodaje, ter SK200, namenjenega podjetjem, ki že imajo svoj proizvod na trgu in vzpostavljeno svojo prodajno mrežo, vendar potrebujejo svež kapital za začetek hitre globalne rasti, širitve in notranjih izboljšav. Pri obeh produktih ponujajo intenziven izobraževalni program, osebne mentorje, svetovalce, prostore ter mednarodne povezave in prepoznavnost. Razlika je v načinu financiranja in višini dodeljenih sredstev. S produktom SK75 podjetje pridobi 75.000 EUR svežega kapitala v obliki konvertibilnega posojila, medtem ko s produktom SK200 pridobi 200.000 EUR v obliki javne lastniške investicije, ki jo zagotavlja Slovenski podjetniški sklad (Start:up Slovenija 2018).

⁵ V Sloveniji velja, da je startup podjetje staro do treh let (Rebernik in Jaklič 2014, 3).

Dolžniško financiranje je za startup podjetja manj primerno, kljub temu SPS ponuja mikrokredite do višine 25.000 EUR za financiranje rasti in razvoja podjetij, investicij in tekočega poslovanja, ter garancije, ki omogočajo najetje bančnega kredita z nižjo obrestno mero, nižjimi zahtevami zavarovanja in stroški (Start:up Slovenija 2018).

4.2.5 *Financiranje preko bank*

Ena od najpogostejših oblik financiranja malih in srednje velikih podjetij v EU je dolžniško financiranje preko bank. Ko podjetja potrebujejo v čim krajšem času finančna sredstva za nabavo materiala, poplačilo dobaviteljev, delavcev in drugih tekočih stroškov, pridejo najhitreje do sredstev z najemom kratkoročnega posojila ali druge oblike pomoči pri banki.

Finančna sredstva, izposojena pri banki, povečujejo tveganje, saj je treba zanje plačevati obresti in glavnico, zaradi česar se podjetju zmanjša pozitiven denarni tok, ki lahko negativno vpliva na finančno stanje podjetja. Nekatere od bank sodelujejo s Slovenskim podjetniškim skladom in s pomočjo in pobudo Evropske investicijske banke in Evropskega sklada skladov ponujajo ugodnejše kredite, npr. Abanka, Addiko banka, Gorenjska banka, NKBM in Sberbank. Tako pomagajo malim in srednje velikim podjetjem, da uspešno rešujejo svoje finančne težave.

Večina bank ima podobne produkte, ki se delijo na kratkoročna in dolgoročna posojila.

Za pregled produktov smo izbrali Novo Ljubljansko banko (NLB), ki ponuja naslednja posojila (Nova Ljubljanska banka 2018).

Kratkoročna posojila ali pomoči, ki imajo ročnost do enega leta v naslednjih oblikah:

- Likvidnostni kredit do 30 dni (zavarovan z bianko menicami in menično izjavo, z zastavo denarnih sredstev, nepremičnin in premičnin, z zavarovanjem pri zavarovalnici, zastavo vrednostnih papirjev, poroštvom pravne ali fizične osebe, zastavo terjatev ali drugimi oblikami zavarovanja). Banka poleg navedenega prilagodi posojilo potrebam posojilojemalca, obrestna mera in stroški so odvisni od bonitete podjetja ali zasebnika, ročnosti kredita, vrste zavarovanja in sodelovanja z banko.
- Klasični limit na poslovnem računu do enega leta, zavarovan z enim od predhodno navedenih zavarovanj. Sredstva je mogoče izkoristiti in vračati v odvisnosti od potreb podjetja le do višine limita, dogovorjenega v pogodbi. Obresti se računajo le za izkoriščen limit na računu. Obrestna mera je ravno tako odvisna od bonitete podjetja ali zasebnika, roka koriščenja limita, načina zavarovanja in sodelovanja z banko. Oblike zavarovanja so enake kot pri predhodnem posojilu.
- Odkup terjatev do enega leta. V primeru, ko ima podjetje že izdane terjatve do strank ali kupcev in trenutno nima dovolj finančnih sredstev za nemoteno poslovanje, banka ponuja odkup terjatev v domači ali tuji valuti. Terjatve, ki jih banka odkupi, so lahko samo iz

nezapadlega računa ali dokumentarnega akreditiva. Pri tem banka lahko zaračuna regresno pravico ter obračuna diskont in nadomestilo za odkup terjatev, na katerega se zaračuna DDV. Pri prodaji terjatev banki si podjetje pridobi takojšnjo likvidnost, kupcu na tak način lahko podaljša čas plačila računa, ne da bi to podjetje občutilo, tveganje neplačila se prenese na banko in s prodajo terjatev do kupca z dobro boniteto si podjetje lahko pridobi ugodno financiranje.

- Klasični kratkoročni kredit do enega leta za financiranje stroškov tekočega poslovanja. Ponudba zajema posojilo v domači ali tuji valuti z odplačilno dobo od 31 dni do enega leta. Odplačilo glavnice in obresti je po dogovoru z banko, ki se je pripravljena prilagoditi potrebam in načrtom podjetja. Obrestna mera je odvisna od bonitete podjetja ali zasebnika, odplačilne dobe kredita, vrste zavarovanja in sodelovanja z banko. Za zavarovanje kredita pridejo v poštev enake oblike zavarovanja kot v prej navedenih primerih.
- Kratkoročni revolving kredit za financiranje občasnega primanjkljaja likvidnih sredstev. Doba vračila je odvisna od dospelosti sredstev, ki služijo za vračilo posojila. Ponudba je lahko v domači ali tuji valuti, odplačilna doba je od 31 dni do enega leta, možno je večkratno črpanje in vračanje glede na potrebe podjetja. Obrestna mera je kot v predhodno navedenih kreditiranjih odvisna od bonitete, odplačilne dobe, vrste zavarovanja in sodelovanja z banko. Poraba sredstev mora biti namenska. Možne so vse oblike zavarovanja, kot je bilo že navedeno pri likvidnostnem kreditu do 30 dni.

Od dolgoročnih posojil, ki so namenjena investicijam v lastna sredstva, nakupu nepremičnin, širitvi proizvodnje, razvoju, tehnološkemu napredku, inoviranju, Nova Ljubljanska banka ponuja klasični dolgoročni kredit za financiranje osnovnih in trajnih obratnih sredstev. Posojilo ima predvideno dobo odplačevanja od enega do desetih let in mora biti usklajeno z denarnimi tokovi podjetja. Kadar se posojilo najame za investicijo v osnovna sredstva, mora biti doba vračanja usklajena z življenjsko dobo osnovnega sredstva. Odplačilo glavnice z obrestmi je po dogovoru z banko, poraba sredstev mora biti usklajena z namenom najetja posojila, obrestna mera je odvisna od bonitete, odplačilne dobe, vrste zavarovanja in sodelovanja z banko. Za odobritev kredita je treba predstaviti investicijski program ali poslovni načrt. Višina posojila je odvisna od kreditojemalčeve sposobnosti odplačevanja (višine pozitivnega denarnega toka) in investicijskega programa dolgoročne naložbe. Za zavarovanje kredita so na razpolago zavarovanje z bianko menicami in menično izjavo, z zastavo denarnih sredstev, nepremičnin in premičnin, z zavarovanjem pri zavarovalnici, zastavo vrednostnih papirjev, poroštvom pravne ali fizične osebe, zastavo terjatev ali drugimi oblikami zavarovanja (Nova Ljubljanska banka 2018).

Poleg zgoraj opisanih ponudb Nove Ljubljanske banke smo med preverjanjem ponudb bank v Sloveniji našli ponudbo Gorenjske banke za projektno financiranje, ki je kombinacija bančnega kredita z drugimi oblikami financiranja posla in zavarovanja in se pokriva iz lastnih prihodkov. Posebnost tega kreditiranja je, da bazira na predvidenem denarnem toku, ki mora

zadostovati za poplačilo kredita, obveznosti do lastnikov in drugih nastalih obveznosti. Uporablja se predvsem za financiranje obsežnejših novih projektov ali za razširitev obstoječih kapacitet. Prednost takega financiranja je, da se tveganje porazdeli med kreditodajalca, sponzorje, investitorje in druge. Vsi odnosi in odgovornost med vlagatelji, posojilodajalcem in posojilojemalcem se uredijo v pogodbi tako, da bodo v največjo korist projekta. Posojilodajalec mora biti tudi dobro podkovan in nuditi najemniku kredita tudi strokovno pomoč (Gorenjska banka 2018).

Za posojilo večjih zneskov, ko ena banka ne more prevzeti vsega finančnega bremena, obstaja sindicirani kredit. Ta kredit je lahko kratkoročni ali dolgoročni, namenjen je pravnim osebam, ki potrebujejo za svoje investicije večje vsote denarja. Zaradi tega je posojilodajalec skupina bank, združenih v sindikat bank, tako da se tveganje porazdeli na več subjektov, kar podjetju prinaša ugodnejše pogoje pri najemu kredita, kot če bi to storil z več manjšimi krediti pri različnih bankah. Kredit je lahko kratkoročen ali dolgoročen, obrestna mera in stroški se določijo individualno glede na podjetje. Kredit se lahko zavaruje z *bianco menico* ali menično izjavo, z zastavo nepremičnin ali premičnin, z zavarovanjem pri zavarovalnici, zastavo vrednostnih papirjev in denarnih sredstev in z drugimi oblikami zavarovanja. V Sloveniji se ga lahko pridobi v Novi Ljubljanski banki, ki je vodilna banka pri ponudbi sindiciranih kreditov v Sloveniji, Banki Celje, Unikredit banki Slovenije in morda še kakšni banki, ki je nismo navedli (Posoja.com 2018). Enega od takih kreditov je v letu 2016 pridobilo podjetje Interblock, znesek 72 milijonov USD si je izposodilo pri bankah Abanka, Addiko banka, NLB, Nova KBM in SID Banka, posel pa je zavarovala SID Banka (Interblock v Sloveniji 2018).

4.3 Analiza virov financiranja

Iz podrobnega pregleda vseh možnih načinov financiranja malih in srednje velikih podjetij smo prišli do zaključka, da se načini financiranja delijo glede na:

- dobo financiranja:
 - kratkoročni,
 - srednjeročni,
 - dolgoročni;
- način financiranja:
 - lastniški,
 - dolžniški;
- fazo, v kateri se podjetje nahaja:
 - 1. faza – razvoj produkta,
 - 2. faza – vstop na trg,
 - 3. faza – razvoj in rast,
 - 4. faza – nadaljnja rast ali širitev;

- velikost podjetja (Evropska komisija 2015):
 - mikro podjetja z do 10 zaposlenih, letnim prometom do 2 milijona EUR ali z letno bilančno vsoto do 2 milijonov EUR,
 - mala podjetja z do 50 zaposlenimi, letnim prometom do 10 milijonov EUR ali z letno bilančno vsoto do 10 milijonov EUR,
 - srednje velika podjetja z do 250 zaposlenimi, letnim prometom do 50 milijonov EUR ali z letno bilančno vsoto do 50 milijonov EUR;
- panogo (kovinska industrija, lesna in pohištvena industrija, turizem, kmetijstvo, prehranska industrija ...);
- regijo oz. območje, kjer se podjetje nahaja (razvito, manj razvito, z nižjo ali višjo stopnjo zaposlenosti, manjšo ali večjo poseljenostjo ...).

Pri ponudbi lastniških in ugodnejših dolžniških virov Slovenske izvozne in razvojne banke, ki je s sodelovanjem s Slovenskim podjetniškim skladom in s pomočjo sredstev, vplačanih s strani Republike Slovenije v Srednjeevropski sklad skladov, ustanovljen s strani Evropskega investicijskega sklada, smo ugotovili, da so že razdeljena nepovratna sredstva v obliki subvencije (Slovenski podjetniški sklad 2018a):

- 2,16 milijona EUR za »Zagonske spodbude P2« za zagon inovativnih MSP, vsako od 40 podjetij je dobilo 54.000 EUR.
- 2,9 milijona EUR za »Zagonske spodbude P2R« za zagon podjetij v problemskih območjih z veliko brezposelnostjo, ustanovljenih od 24. avgusta 2016 do 20. oktobra 2017 v pomurski regiji, občinah Pokolplja, občini Maribor s širšo okolico, občinah Hrastnik, Radeče in Velenje, v zneskih od 20.000 do 40.000 EUR na subjekt, kar zadostuje za od 73 do 145 subjektov, dodeljena je bila 63 subjektom.
- 0,4 milijona EUR za »Program SK200 – mladi«, namenjenih kot semenski kapital v obliki lastniškega vstopa za rast inovativnih mladih podjetij v vrednosti do 200.000 EUR pod pogojem, da podjetje zagotovi 20 % od celotnega zneska, kar znaša 40.000 EUR; celotna vsota bi zadostovala za dva subjekta, dodeljena je bila samo enemu subjektu.

Poleg tega so bila že razdeljena dolžniška finančna sredstva v obliki kreditov s subvencionirano obrestno mero in drugimi ugodnostmi (Slovenski podjetniški sklad 2018a):

- 0,6 milijona evrov za »Spodbudo SK75« je namenjen mladim visokotehnološkim podjetjem s potencialom rasti in kreiranja novih delovnih mest in omogoča pridobitev semenskega kapitala v višini 75.000 EUR v obliki konvertibilnega posojila; celoten znesek, ki je bil na razpolago, bi zadostoval za 8 subjektov, dodeljen je bil 11 subjektom.

Poleg že omenjenih razdeljenih nepovratnih sredstev in konvertibilnih posojil SK 75 so bile že razdeljene garancije P1 plus za najem kreditov z ročnostjo do 10 let in višino do 1.250.000 EUR za MSP, mlajše od 5 let, za klasične projekte rasti in razvoja s subvencijo obrestne mere (Slovenski podjetniški sklad 2018a).

Od vseh razpisanih sredstev Slovenskega podjetniškega sklada so ostala na razpolago še sredstva za spodbudo razvoja lesarstva na področju polproizvodov za mlade MSP in starejše od 5 let (P4L 2018), mikrokrediti na obmejnih problemskih območjih v Republiki Sloveniji za mlade MSP in starejše od 5 let (P7OR), mikrokrediti na obmejnih problemskih območjih v Republiki Sloveniji za mlade MSP in starejše od 5 let (P7R) in garancije Sklada za bančne kredite s subvencijo obrestne mere (P1 plus 2018), za katere je Slovenski podjetniški sklad pridobil od Evropskega investicijskega sklada za dodatnih 130 milijonov EUR garancij (Slovenski podjetniški sklad 2018a).

Iz zgoraj navedenih povpraševanj pridemo do zaključka, da je veliko povpraševanja po nepovratnih finančnih sredstvih za razvoj mladih inovativnih podjetij in startup podjetij ter pobud za zagon podjetij v problemskih območjih z veliko brezposelnostjo, medtem ko je nekoliko manj povpraševanja po finančnih sredstvih za razvoj lesarstva in lesenih polproizvodov. Na področju lesarstva bi moralo biti zaradi sanacije gozdov po zmrzali v letu 2016 več prosilcev za subvencionirana finančna sredstva, saj je v gozdovih še ogromno lesa, ki bi ga morali predelati v polproizvode. Po naših ocenah je veliko povpraševanja tudi po garancijah kreditov P1 plus za klasične projekte MSP, mlajših od pet let, s subvencionirano obrestno mero, saj zajema vse panoge ter nima regijskih omejitev in drugih specifičnih zahtev.

Natančnih podatkov o številu drugih lastniških in dolžniških načinov financiranja s strani bank, skladov, družb tveganega kapitala in ostalih nismo raziskali, vendar menimo, da je tudi tam povpraševanje veliko, ker vsa podjetja ne izpolnjujejo pogojev, zahtevanih s strani Slovenskega podjetniškega sklada ali Slovenske izvozne in razvojne banke, zaradi česar morajo poiskati dražja sredstva pri drugih ponudnikih.

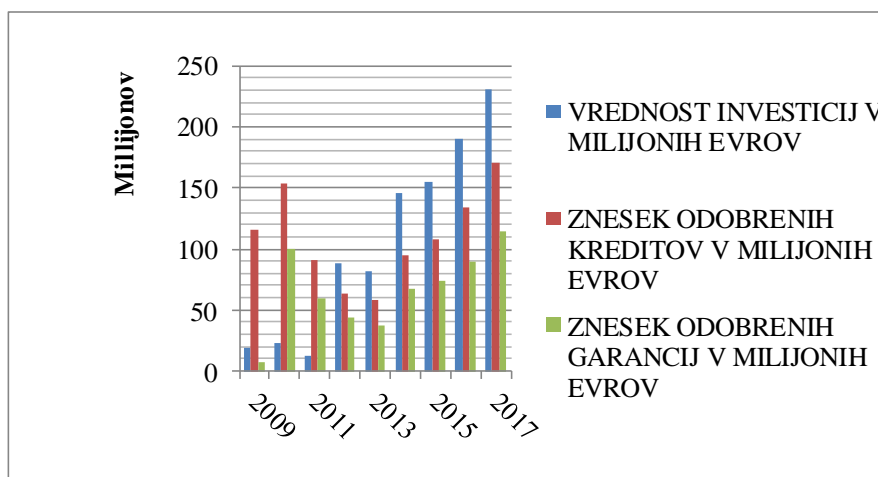
4.3.1 Analiza financiranja slovenskih malih in srednje velikih podjetij iz skladov EU v obdobju 2008–2017

V tem poglavju prikazujemo: višino finančnih sredstev, razdeljenih v obliki sofinanciranja pri nakupu nove tehnološke opreme, financiranja spodbud za zagon inovativnih podjetij, garancij sklada za bančne kredite s subvencijo obrestne mere, višino nepovratnih finančnih sredstev, razdeljenih za zagon mladih inovativnih podjetij, višino finančnih spodbud za zagon podjetij v problemskih območjih, višino finančnih spodbud za rast podjetij na področju rabe lesa ter vsoto finančnih sredstev v obliki semenskega kapitala kot konvertibilnih posojil ali kot lastniških vložkov v podjetja. Za vsako leto posebej, od leta 2008 do leta 2017, prikazujemo vsoto vseh razdeljenih finančnih sredstev Slovenskega podjetniškega sklada v sodelovanju z Evropsko unijo in ugotavljamo, kakšno je gibanje pridobivanja finančnih sredstev iz EU.

Ti podatki so zbrani v preglednicah 5–12 v prilogi 1, v nadaljevanju pa so pomembnejši podatki predstavljeni tudi grafično s komentarjem.

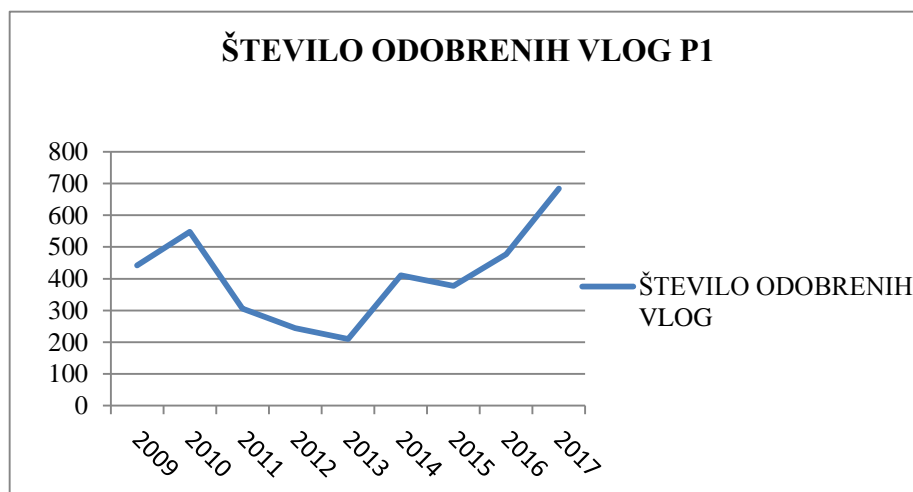
V preglednici 5 (priloga 1) so prikazani: število odobrenih garancij za bančne kredite s subvencionirano obrestno mero, ki jih je dodelil Slovenski podjetniški sklad v programih z oznako P1 (A, B, C, TIP in plus), skupna vrednost investicij v posameznem letu in skupni znesek odobrenih garancij (Slovenski podjetniški sklad 2018a).

Na sliki 1 je razvidno, da zneski, namenjeni za investicije, in zneski odobrenih garancij od leta 2013 do leta 2017 naraščajo.

Slika 1: Vrednosti investicij, zneska odobrenih kreditov in zneska odobrenih garancij v mio. EUR/leto

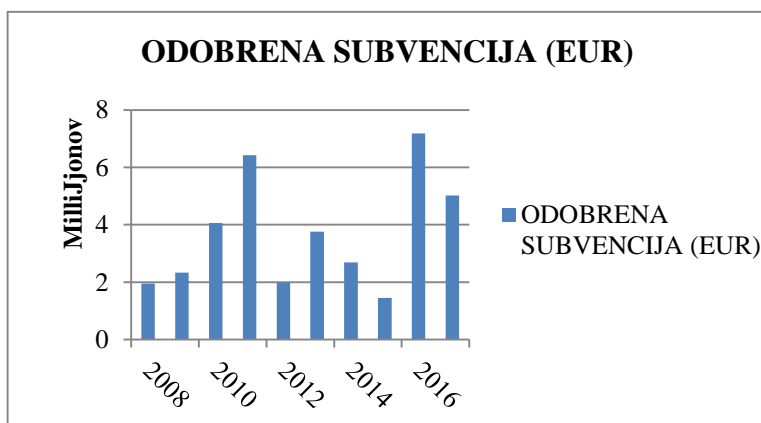
Število odobrenih vlog od leta 2013 (210 vlog) do leta 2017 (684 vlog) narašča (slika 2).

Slika 2: Število odobrenih vlog/leto

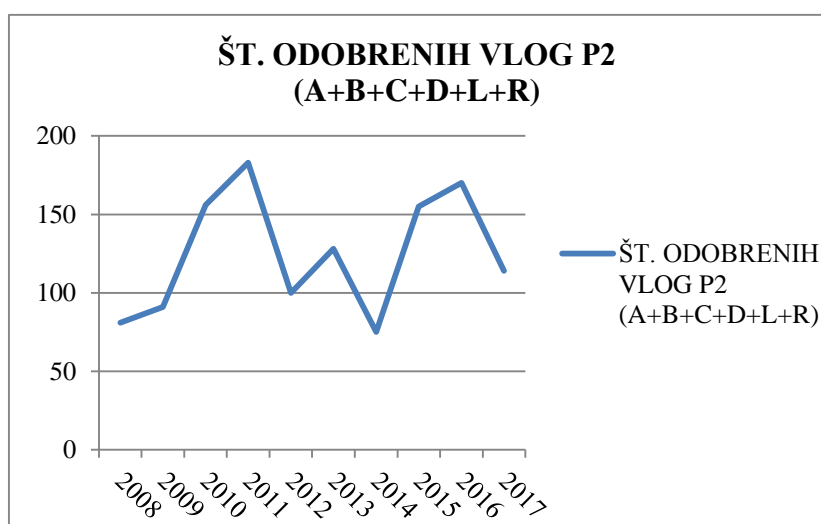
V preglednici 6 (priloga 1) sta predstavljena število odobrenih vlog za pridobitev subvencij za zagon inovativnih podjetij po programih z oznako P2 (A, B, C, D, L, R) v obdobju od leta 2008 do leta 2017 in vsota odobrenih subvencij za vsako leto posebej.

Na sliki 3 je opazna rast odobrenih subvencij od leta 2015 do 2016 in znižanje v letu 2017.

Slika 3: Višina subvencij na letni ravni

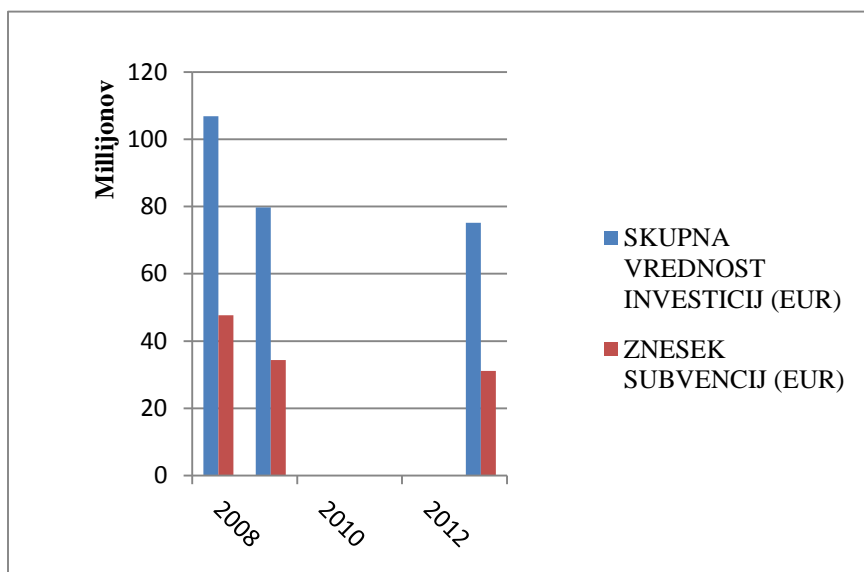
Na sliki 4 je opazno nihanje števila odobrenih vlog za subvencije iz leta v leto, trenutno se število odobrenih vlog zmanjšuje.

Slika 4: Število odobrenih vlog za subvencije v letih 2008–2017

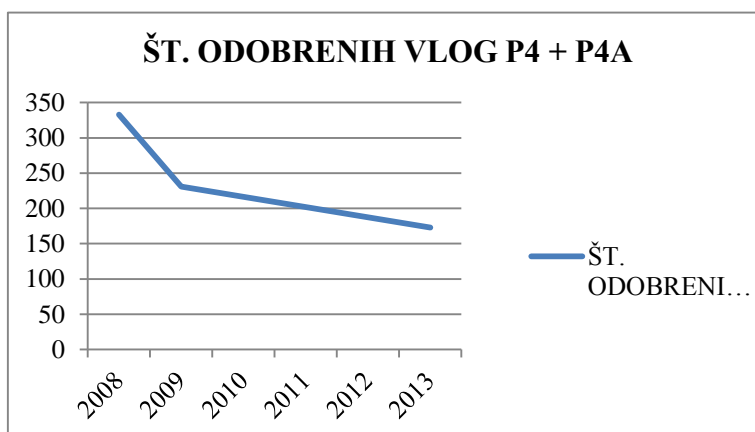
V preglednici 7 (priloga 1) so prikazani: število odobrenih vlog z oznako P4 za pridobitev subvencije za nakup nove tehnološke opreme, vsota vseh zneskov investicij po letih od 2008 do 2013 in vsota zneskov, prav tako po letih, odobrenih subvencij.

Iz slike 5 lahko razberemo, da je v letu 2008 in 2009 bilo precej sredstev namenjenih za subvencijo nakupa nove tehnološke opreme, v letih 2010, 2011 in 2012 ni bilo na razpolago sredstev za ta program, v letu 2013 pa so ponovno namenili še nekaj sredstev za subvencijo nakupa nove tehnološke opreme, nato pa so program spremenili.

Slika 5: Višine zneskov za subvencije za nakup nove tehnološke opreme v letih 2008–2013

Število odobrenih vlog pada, čeprav v letih 2010, 2011 in 2012 ni bilo dodeljenih subvencij P4 in P4A (slika 6).

Slika 6: Število odobrenih vlog P4 (A) za subvencije za nakup nove tehnološke opreme v letih 2008–2013

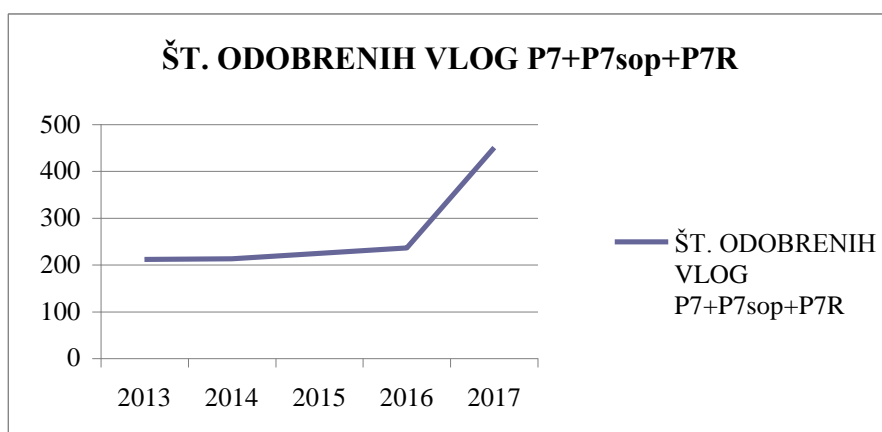
V preglednici 8 (priloga 1) je zajeto število odobrenih vlog za mikrokredite za mikro in mala podjetja po programu P7 sop (za socialna podjetja) in P7R za razvoj podjetij v regijah z veliko brezposelnostjo.

Na sliki 7 se vidi naraščanje sredstev za mikrokredite za mikro in mala podjetja. V letu 2017 je bilo v primerjavi s predhodnimi leti namenjenih občutno več sredstev.

Slika 7: Višina odobrenih mikrokreditov za mikro in mala podjetja v letih 2013–2017

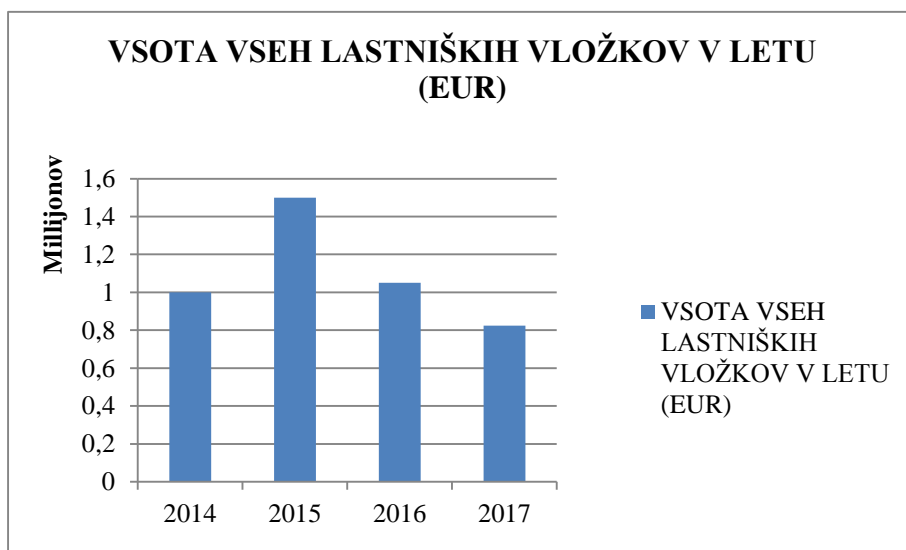
Na sliki 8 vidimo veliko rast števila odobrenih mikrokreditov od leta 2016 do leta 2017.

Slika 8: Število odobrenih vlog za mikrokredite za mikro in mala podjetja v letih 2013–2017

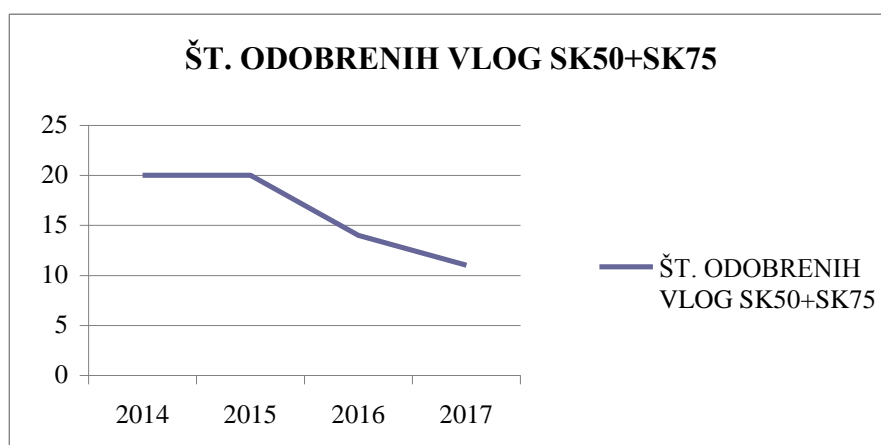
V preglednici 9 (priloga 1) je prikazano število odobrenih vlog za pridobitev semenskega kapitala v obliki konvertibilnega posojila z oznako SK50 (semenski kapital 50.000 EUR) in SK75 (semenski kapital 75.000 EUR) ter vsote vseh lastniških vložkov po posameznem letu od leta 2014 do 2017.

Iz slike 9 lahko razberemo rast semenskega kapitala v obliki konvertibilnega posojila od leta 2014 do leta 2015 in kasneje zniževanje teh sredstev vse do leta 2017.

Slika 9: Vsote lastniških vložkov SK50 in SK75 v podjetja v letih 2014–2017

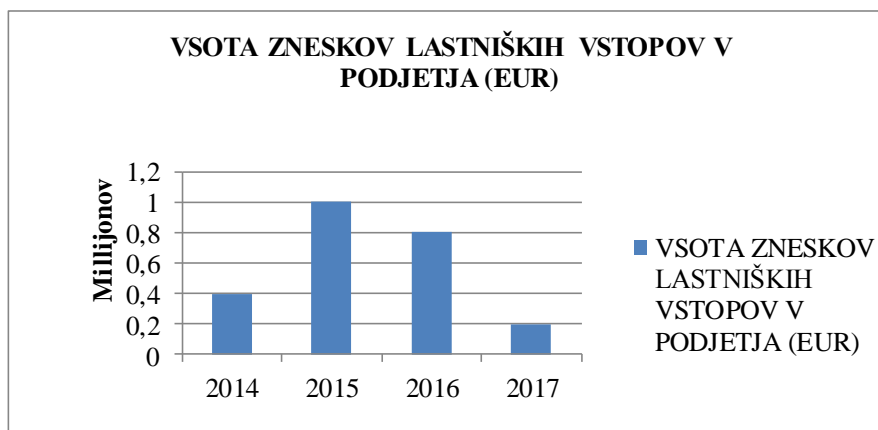
Število odobrenih vlog upada od leta 2014 do leta 2017 (slika 10).

Slika 10: Število odobrenih vlog za lastniški vložek SK50 in SK75 v podjetja v letih 2014–2017

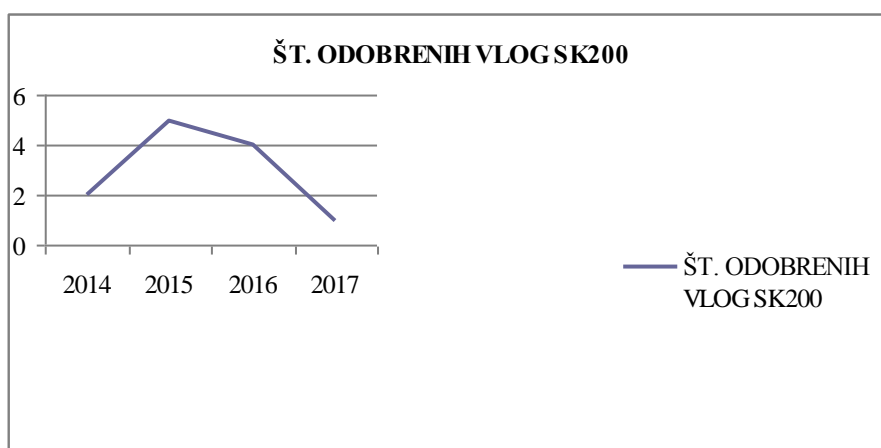
V preglednici 10 (priloga 1) je prikazano število odobrenih vlog za semenski kapital SK200 (semenski kapital 200.000 EUR v obliki lastniškega vstopa v visokotehnološko podjetje).

Na sliki 11 opazimo, da je bilo največ sredstev razdeljenih v letu 2015.

Slika 11: Lastniški vložki SK50 in SK75 v podjetja v letih 2014–2017

Iz slike 12 lahko razberemo, da je tudi število odobrenih vlog – v sorazmerju z razdeljenimi sredstvi – v upadanju. Po našem mnenju je v Sloveniji premalo podjetij, ki so primerna za kapitalski vložek 200.000 EUR ter so inovativna in hitro razvijajoča.

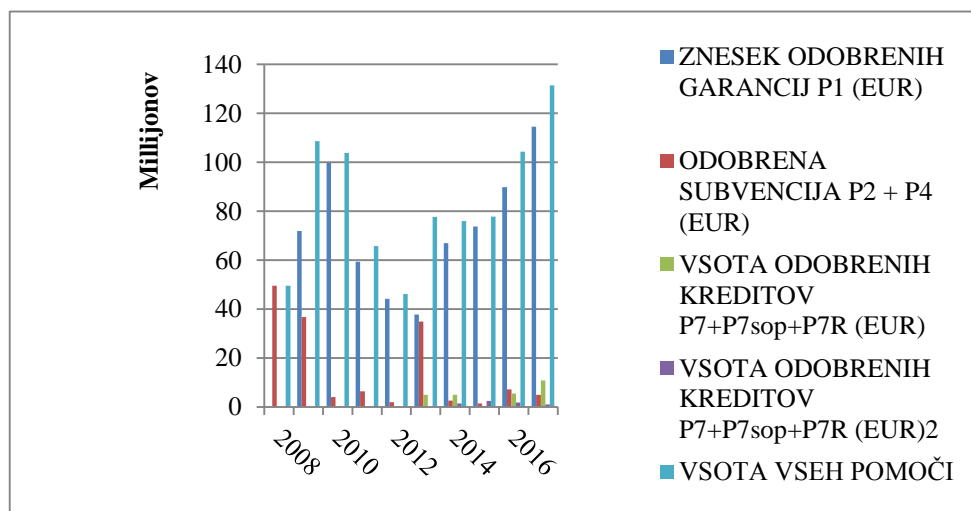

Slika 12: Število odobrenih vlog za lastniški vložek SK50 in SK75 v podjetja v letih 2014–2017

4.3.2 Analiza skupnih pridobljenih sredstev iz EU na letni ravni in ugotavljanje stanja v letu 2017

Uspešnost pridobivanja sredstev iz skladov EU smo ugotovili iz vsote garancij, subvencij, kreditov in lastniškega kapitala, pridobljenih preko Slovenskega podjetniškega sklada v sodelovanju z Evropsko komisijo, Evropskim investicijskim skladom in Evropskim združenjem garancijskih shem, po posameznih letih v obdobju 2008–2017. V preglednici 11 (priloga 1) so zbrani zneski vseh štirih oblik pomoči in njihove skupne vsote za vsako leto od leta 2008 do leta 2017.

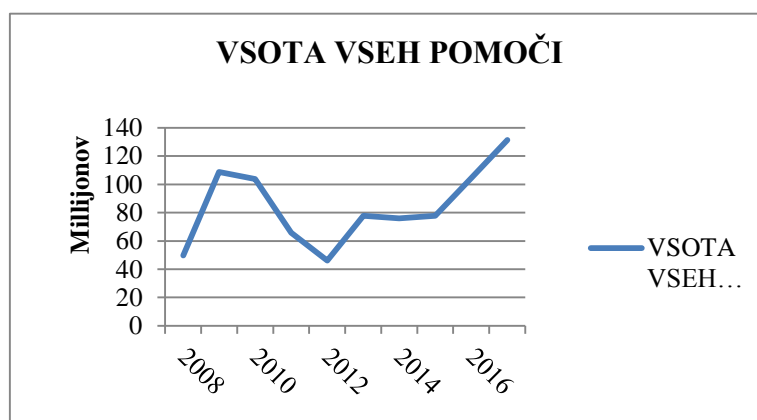
Na sliki 13 se lepo vidi rast vsote vseh pomoči, pridobljenih preko Slovenskega podjetniškega sklada; največ sredstev je bilo dodeljenih v obliki garancij za bančne kredite s subvencionirano obrestno mero.

Slika 13: Višine posameznih pomoči v letih 2008–2017

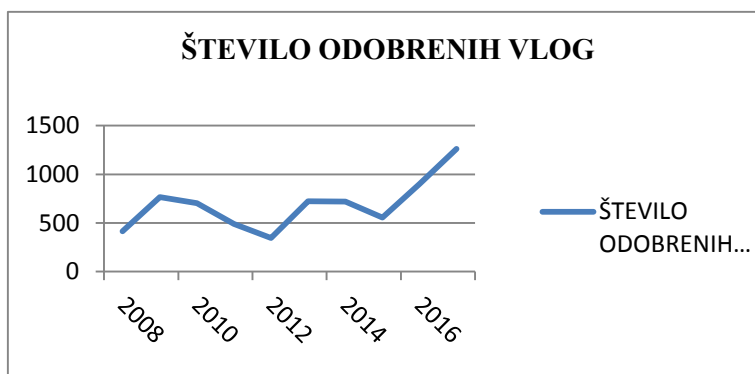
Pri analizi trenda pridobivanja sredstev iz EU smo upoštevali tudi število odobrenih vlog subjektom in ga primerjali na letni ravni v obdobju od 2008 do 2017 (preglednica 12, priloga 1).

Na sliki 14 lahko razberemo naraščanje vsote sredstev za izboljšanje gospodarstva v Sloveniji od leta 2013 do leta 2017.

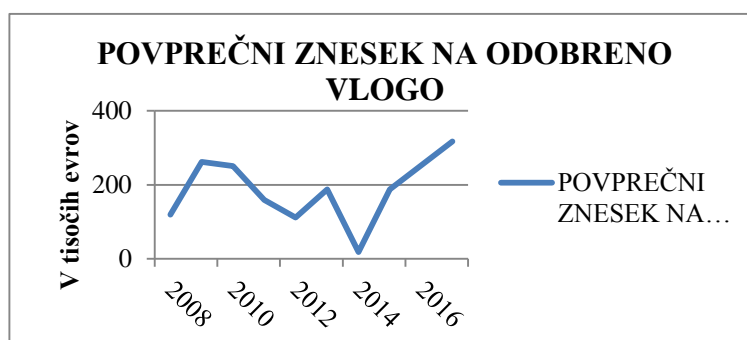
Slika 14: Vsota pomoči v letih 2008–2017

Na sliki 15 opazimo, da je od leta 2015 v porastu tudi število odobrenih vlog, kar je dober kazalnik za slovensko gospodarstvo.

Slika 15: Odobrene vloge v letih 2008–2017

Na sliki 16 je prikazano gibanje dodeljenega zneska pomoči glede na odobreno vlogo. Iz grafa je mogoče razbrati višanje zneskov od leta 2014 do leta 2017.

Slika 16: Povprečni znesek na odobreno vlogo v letih 2008–2017

4.4 Ugotovitve

Iz pregledanega gradiva in analize podatkov s spletne strani Slovenskega podjetniškega sklada smo prišli do ugotovitve, da je trend pridobivanja virov financiranja preko Slovenskega podjetniškega sklada za mala in srednje velika podjetja v Sloveniji v rasti. Izrazito rast smo zaznali predvsem pri garancijah Sklada za bančne kredite s subvencijo obrestne mere P1 (A, B, C, TIP, plus) ter odobrenih vlog P7 (P7 sop, P7R) – mikrokreditov za mikro in mala podjetja.

5 SKLEP

V diplomski nalogi smo predstavili potrebe podjetij po financiranju v različnih fazah razvoja. Pri ustanovitvi podjetja, torej v zagonski fazi in fazi vstopa na trg, ko podjetje še snuje svoj izdelek ali storitev ter ga nato prične tržiti, potrebuje zagonski kapital, ki je lahko navaden lastniški kapital, prednostni lastniški kapital ali pa tvegani lastniški kapital, imenovan tudi semenski kapital. Tvegani lastniški kapital se deli na formalni in neformalni tvegani kapital. V nadaljnjih fazah, kot sta faza razvoja in rasti ter faza nadaljnje rasti in širitve, ko lahko podjetje že prikaže svoj prvi poslovni rezultat in ima stalne finančne tokove, lahko dostopa do dolžniškega kapitala, ki se deli na kratkoročni in dolgoročni dolžniški kapital.

Z analizo ponudbe financiranja v Sloveniji smo ugotovili, da imajo mladi inovatorji z dobrimi idejami ali izdelki za pridobitev zagonskega kapitala možnost posegati po množičnem financiranju, pri čemer sredstva zbirajo preko startup platform, in financiranju iz Slovenskega podjetniškega sklada, ki je omejeno na 40 projektov letno v višini 54.000 EUR za posamezen projekt. Z obetavnimi idejami imajo možnost pridobiti financiranje zagona pri Poslovnih angelih Slovenije ali družbah tveganega kapitala. SPS ponuja tudi zagonska sredstva za ustanovitev podjetij v problemskih regijah, kjer je velika brezposelnost, in na področju lesne industrije, predvsem za izdelavo lesenih polproizvodov, kar je povezano z žledolomom v letu 2014 in sedanjim čiščenjem gozdov. Podjetja, ki nimajo lastnega visokotehnološkega proizvoda ali storitve, ne spadajo v problemske regije in se ne ukvarjajo z lesnimi polproizvodi ter njihov program ne zagotavlja velike rasti in visokih zaslužkov, se za zagon lahko zanesejo izključno na lastni kapital.

Ugotavljamo, da v nadaljnjih fazah razvoja, tehnoloških posodobitev in širitev lahko mala in srednje velika podjetja v Sloveniji pridobijo ugodno financiranje preko Slovenskega podjetniškega sklada, ki ponuja razne oblike pomoči s subvencijo dela obrestne mere in garancijami na posojila, najeta pri poslovnih bankah, pri Slovenski izvozni in razvojni banki ter pri bankah, ki sodelujejo pri programih pomoči iz Srednjeevropskega investicijskega sklada in Evropskega združenja garancijskih shem, in sicer Abanki, Addiko banki, Gorenjski banki, NKBM, Sberbanki in Hranilnici Lon. Te ponujajo razna posojila s subvencionirano obrestno mero, možnostjo moratorija na odplačilo dolgov ter manjšimi stroški odobritve.

V zaključku naloge smo ugotavljali, ali se na podlagi sklepa Evropske komisije, da bo v obdobju od leta 2017 do leta 2021 izboljšala pogoje financiranja malih in srednje velikih podjetij ter izboljšala dostop do alternativnih virov financiranja v Sloveniji, stanje na tem področju že izboljšuje. Slovenski podjetniški sklad je preko Slovenske izvozne in razvojne banke in sodelujočih bank glavni ponudnik programov pomoči iz EU. Na podlagi analize vsote vseh odobrenih finančnih sredstev s strani sklada v obdobju od leta 2008 do leta 2017 smo ugotovili, da je vsota vseh razdeljenih sredstev v obliki pomoči od leta 2013, ko je bila na najnižji točki, vse do leta 2017 naraščala in kaže na trend naraščanja tudi v prihodnosti.

Tudi drugi pokazatelji, kot sta število prejemnikov pomoči od leta 2015 dalje in povprečni znesek na odobreno vlogo od leta 2014 dalje, rastejo.

Obdobje od leta 2017 do 2021 se je šele začelo. Kljub temu je iz analize, ki smo jo naredili, že opaziti povečanje odobrenih vlog in razdeljenih pomoči za mala in srednje velika podjetja. Rezultati raziskave izkazujejo pozitivne znake programa pomoči EU 2017–2021 ter nakazujejo nadaljnjo rast pridobljenih pomoči in števila prejemnikov te pomoči. Nadaljevanje tega trenda bo pripomoglo, da bodo te oblike financiranja podjetij pozitivno vplivale k razvoju slovenskega gospodarstva. Ta je seveda odvisen tudi od drugih dejavnikov ter v veliki meri od političnih odločitev na področju obdavčitev podjetij in stroškov dela.

LITERATURA

- Abushaban, Rafat M. 2014. Crowdfunding as a catapult for innovation in the Middle East: obstacles and possibilities. V *Global Humanitarian Technology Conference (GHTC), 2014 IEEE* (str. 433–440). Zbornik referatov. IEEE. Doi:10.1109/GHTC.2014.6970318.
- Ahačič, Dominika. 2017. *Mala in srednja podjetja so hrbtenica evropskega gospodarstva*. <https://data.si/blog/2017/11/26/mala-in-srednja-podjetja/> (1. 9. 2018).
- Antončič, Boštjan, Robert D. Hisrich, Tea Petrin in Aleš Vahčič. 2002. *Podjetništvo*. Ljubljana: GV Založba.
- Antunović, Peter. 1999. *Finance podjetja: teorija in praksa*. Brdo pri Kranju: Center Brdo, Sklad za razvoj managementa.
- Berk, Aleš, Igor Lončarski in Peter Zajc. 2006. *Poslovne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Borštnik, Borut. 2017. *Množično financiranje (crowdfunding)*. <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/pridobivanje-sredstev/mnozicno-financiranje-crowdfunding> (1. 7. 2018).
- Brealey, Richard A. in Stewart C. Myers. 2001. *Principles of corporate finance*. New York: McGraw-Hill.
- Brezski, Eberhard, Holger Böge, Thomas Lübbehüsen, Thilo Rohde in Oliver Tomat. 2006. *Mezzanine – Kapital für den Mittelstand: Finanzierungs Instrumente, Prozesse, Rating, Bilanzierung, Recht*. Ulm: Schäffer-Poeschel.
- Brigham, Eugene F. in Michael C. Ehrhardt. 2005. *Financial management: theory and practice*. Mason, OH: Thomson South-Western.
- Damodaran, Aswath. 2018. *Damodaran online*. <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/> (1. 9. 2018).
- Deckers, Erik. 2018. *Top 20 crowdfunding platforms of 2018*. <https://www.godaddy.com/garage/top-20-crowdfunding-platforms/> (1. 9. 2018).
- Erpen, Denise in Nadine Speich. 2007. *Enlarging the knowledge society*. Zbornik srečanja European Research Conference in Switzerland, 12.–13. junij 2007, Kursaal, Berne. Bern: Euresearch.
- European Commission. 2017. *Annual report on European SMEs 2016/2017*. Doi:10.2873/742338.
- European Investment Fund. 2018. *EIF launches a EUR 80 million Central Europe Fund of Funds to support SMEs and small mid-caps*. http://www.eif.org/what_we_do/equity/news/2018/80-million-central-europe-fund-of-funds-to-support-smes-and-small-mid-caps.htm (1. 9. 2018).
- Evropska komisija. 2015. *Smernice za opredelitev MSP*. Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/79c0ce87-f4dc-11e6-8a35-01aa75ed71a1> (1. 9. 2018).
- Glen, Arnold. 2005. *Handbook of corporate finance*. Harlow: Prentice Hall.
- Go:Global. 2018. *Zasebni investitorji – poslovni angeli*. <http://www.goglobal.si/globalno/barcelona/zasebni-investitorji-poslovni-angeli> (1. 9. 2018).

- Gorenjska banka. 2017. Kako izbrati pravi način financiranja? V banki ali pri vlagatelju z debelo denarnico? *Svet kapitala*, 7. marec. https://svetkapitala.delo.si/finance/kako-izbrati-pravi-nacin-financiranja-v-banki-ali-pri-vlagatelju-z-debelo-denarnico-455?meta_refresh=true (1. 9. 2018).
- . 2018. *Dolgoročni kredit*. <https://www.gbkr.si/poslovne-finance/financiranje-poslovanja/dolgorocni-kredit> (1. 9. 2018).
- Grapuln, Teja. 2017. Nov vir denarja za podjetja: zdaj imamo še Sklad skladov. *Finance.si*, 27. november. <https://subvencije.finance.si/8862520> (1. 9. 2018).
- Honzak, Urška. 2017. *Nove priložnosti za financiranje malih in srednje velikih podjetij*. <https://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/nove-priloznosti-za-financiranje-malih-srednje-velikih-podjetij> (1. 9. 2018).
- Interblock v Sloveniji do skoraj 100-milijonskega posojila. 2018. *Delo*, 4. julij. <https://www.delo.si/gospodarstvo/novice/interblock-v-sloveniji-do-skoraj-100-milijonskega-posojila-67849.html> (1. 9. 2018).
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT). 2018. *Register družb tveganega kapitala*. 2018. http://www.mgrrt.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/podjetnistvo/drugi_pomembni_dokumenti/register_druzbtveganega_kapitala (1. 9. 2018).
- Nova Ljubljanska banka. 2018. *Kredit*. <https://www.nlb.si/kredit-podjetja> (1. 9. 2018).
- Pfeil, Andreas. 2000. *Venture capital: new ways of financing technology innovation*. New York: Human Development Report Office.
- Plaskan, Mojca. 2005. *Analiza konkurenčnosti visokotehnoloških dejavnosti v Sloveniji in primerjava z Evropsko unijo*. Magistrsko delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani.
- Podjetniški portal. 2018a. *Lastniško financiranje*. <https://www.podjetniski-portal.si/izdelki-in-storitve/viri-financiranja/Lastnisko-financiranje> (1. 9. 2018).
- . 2018b. *Rizični kapital*. <https://www.podjetniski-portal.si/index.php?mode=preview&i=188> (1. 9. 2018).
- Poročilo Odbora za ekonomske in monetarne zadeve z dne 8. januarja 2013 o boljšem dostopu do finančnih sredstev za mala in srednja podjetja (2012/2134(INI))*. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2016-0222+0+DOC+XML+V0//SL> (1. 9. 2018).
- Poslovni angeli Slovenije. 2018. <https://www.poslovniangeli.si> (1. 9. 2018).
- Posoja.com. 2018. *Nova Ljubljanska banka d.d. (NLB) – Sindicirani kredit*. <http://www.posoja.com/?module=91&id=484&cid=627> (1. 9. 2018).
- Priporočilo Komisije z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednje velikih podjetij (notificirano pod dokumentarno številko C(2003) 1422). *Uradni list EU L*, št. 124 z dne 20. 5. 2003, str. 36–41. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=LEGISSUM:n26026> (1. 9. 2018).
- Rebernik, Miroslav in Marko Jaklič. 2014. *Start:up manifest: Slovenija, pripravljena na prihodnost 2014–2020+*. Maribor: Ekonomska poslovna fakulteta, Inštitut za podjetništvo in management malih podjetij. https://www.startup.si/doc/Start-up-Manifest_SI.pdf (1. 9. 2018).
- Repovž, Leon in Jožko Peterlin. 1998. *Financiranje*. Koper: Visoka šola za management.

- SID Banka. 2017. *Zelena obveznica*. https://www.sid.si/sites/www.sid.si/files/documents/financiranje-neposredno/sid_banka_zelena_obveznica.pdf (1. 9. 2018).
- . 2018. *Mala in srednja podjetja: dolžniško financiranje*. <https://www.sid.si/mala-srednja-podjetja/dolznisko-financiranje> (1. 9. 2018).
- Slovenski podjetniški sklad. 2018a. *Seznam prejemnikov vseh sredstev*. <https://www.podjetniskisklad.si/sl/o-nas/kljucni-rezultati/seznam-prejemnikov-sredstev> (1. 9. 2018).
- . 2018b. *Zagonske spodbude*. <https://podjetniskisklad.si/sl/produkti-sklada/program-mladi/zagonske-spodbude> (1. 9. 2018).
- SPOT – Slovenska poslovna točka. 2018. *Poslovne oblike podjetij*. <http://evem.gov.si/info/zacenjam/zelim-ustanoviti-podjetje/poslovne-oblike-podjetij/> (1. 9. 2018).
- Start:up Slovenija. 2018. *Financiranje startupov*. <https://startup.si/sl-si/kapital/vir-financiranja-startupov> (1. 9. 2018).
- Stewart, Bennett G. 1999. *The quest for value: a guide for senior managers*. New York: Harper Business.
- Stubelj, Igor, Primož Dolenc in Suzana Laporšek. 2016. *Poslovne finance s primeri in z rešitvami*. Ljubljana: FinKin.
- Tajnikar, Maks. 1997. *Tvegano poslovanje: knjiga o gazelah in rastočih poslih*. Ljubljana: Gea College.
- Zakon o družbah tvegane kapitala (ZDTK). *Uradni list RS*, št. 92/07 in 57/09. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4964> (1. 9. 2018).
- Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1 – NPB15). *Uradni list RS*, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15 in 15/17). <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4291> (1. 9. 2018).

PRILOGE

Priloga 1 Preglednice 5–12

Preglednica 5: Odobrene vloge P1 (A, B, C, TIP, plus) – garancije Sklada za bančne kredite s subvencijo obrestne mere

Leto	Št. odobrenih vlog P1 (A + B + C + TIP + plus)	Vrednost investicij (EUR)	Znesek odobrenih kreditov (EUR)	Znesek odobrenih garancij (EUR)
2009	65 + 268 + 109 = 442	192.899.140	115.527.712	71.952.871
2010	348 + 164 + 36 = 548	225.708.230	153.293.403	99.703.302
2011	198 + 74 + 34 = 306	129.191.439	90.368.964	59.385.725
2012	163 + 81 = 244	88.045.345	63.820.193	44.225.650
2013	203 + 7 = 210	81.400.868	58.414.163	37.813.290
2014	97 + 186 + 53 + 75 = 411	145.692.857	94.644.295	66.880.296
2015	246 + 131 = 377	154.728.153	107.873.084	73.776.894
2016	477	190.574.443	134.584.269	89.823.526
2017	684	231.064.286	170.045.955	114.490.082
Vsota	3.699	1.439.304.760	988.572.039	658.051.636

Preglednica 6: Odobrene vloge P2 (A, B, C, D, L, R) – subvencije za zagon inovativnih podjetij

Leto	Št. odobrenih vlog P2 (A + B + C + D + L + R)	Znesek vseh projektov (EUR)	Odobrena subvencija (EUR)
2008	81	2.959.149	1.954.997
2009	91	3.062.211	2.335.231
2010	91 + 41 + 24 = 156	4.898.541	4.056.666
2011	66 + 84 + 33 = 183	Ni podatka	6.422.790
2012	40 + 60 = 100	Ni podatka	1.985.380
2013	40 + 36 + 52 = 128	Ni podatka	3.762.805
2014	40 + 35 = 75	Ni podatka	2.690.000
2015	40 + 40 + 75 = 155	Ni podatka	1.454.893
2016	39 + 40 + 13 + 78 = 170	Ni podatka	7.186.938
2017	40 + 11 + 63 = 114	Ni podatka	5.021.047
Vsota	1.253		36.870.747

Preglednica 7: Odobrene vloge P4 (A) – subvencije za nakup nove tehnološke opreme

Leto	Št. odobrenih vlog P4 + P4A	Skupna vrednost investicij (EUR)	Znesek subvencij (EUR)
2008	197 + 136 = 333	106.816.272	47.653.316
2009	231	79.699.070	34.353.123
2013	173	75.188.849	31.130.126
Vsota	737	261.704.191	113.136.565

Preglednica 8: Odobrene vloge P7 (P7 sop + P7R) – mikrokrediti za mikro in mala podjetja

Leto	Št. odobrenih vlog P7 + P7 sop + P7R	Vsota odobrenih kreditov (EUR)
2013	212	4.959.474
2014	213	4.994.409
2016	203 + 33sop = 236	5.506.318
2017	198 + 253 P7R = 451	10.818.158
Vsota	1.112	26.278.359

Preglednica 9: Odobrene vloge SK50 in SK75 – semenski kapital – konvertibilno posojilo za zagon inovativnih podjetij

Leto	Št. odobrenih vlog SK50 + SK75	Višina odobrenega lastniškega vložka (EUR)	Vsota vseh lastniških vložkov v letu (EUR)
2014	20	50.000	1.000.000
2015	20	75.000	1.500.000
2016	14	75.000	1.050.000
2017	11	75.000	825.000
Vsota	65		4.375.000

Preglednica 10: Odobrene vloge SK200 – semenski kapital – lastniški vstop za rast inovativnih podjetij

Leto	Št. odobrenih vlog SK200	Vsota zneskov lastniških vstopov v podjetja (EUR)
2014	2	400.000
2015	5	1.000.000
2016	4	800.000
2017	1	200.000
Vsota	12	2.400.000

Preglednica 11: Vsote vseh pomoči na letni ravni

Leto	Znesek odobrenih garancij P1 (EUR)	Odobrena subvencija P2 + P4 (EUR)	Vsota odobrenih kreditov P7 + P7sop + P7R (EUR)	Vsota vseh lastniških vložkov v letu SK 50/75/200 (EUR)	Vsota vseh pomoči
2008		49.608.313	-	-	49.608.313
2009	71.952.871	36.688.354	-	-	108.641.225
2010	99.703.302	4.056.666	-	-	103.759.968
2011	59.385.725	6.422.790	-	-	65.808.515
2012	44.225.650	1.985.380	-	-	46.211.030
2013	37.813.290	34.892.931	4.959.474	-	77.665.695
2014	66.880.296	2.690.000	4.994.409	1.400.000	75.964.705
2015	73.776.894	1.454.893	-	2.500.000	77.731.787
2016	89.823.526	7.186.938	5.506.318	1.850.000	104.366.782
2017	114.490.082	5.021.047	10.818.158	1.025.000	131.354.287

Preglednica 12: Skupno število odobrenih vlog v posameznem letu in višina pomoči

Leto	Število odobrenih vlog	Vsota vseh pomoči (EUR)
2008	414	49.608.313
2009	764	108.641.225
2010	704	103.759.968
2011	489	65.808.515
2012	344	46.211.030
2013	723	77.665.695
2014	721	75.964.705
2015	557	77.731.787
2016	901	104.366.782
2017	1261	131.354.287